

Groenbeleidsplan 2012

Geactualiseerd groenbeleidsplan gemeente Best

projectnr. 247743
revisie 2.1
18 oktober 2012

auteur(s)

M. van den Kieboom
P. Smulders

Opdrachtgever

Gemeente Best
Raadhuisplein 1
5683 EA Best

datum vrijgave

18-10-2012

beschrijving revisie 2.1

definitieve versie

goedkeuring

MvdK

vrijgave

MdeJ

Projectgroep bestaande uit:

G. van Aker
J. Krijger
W. van de Wielen
M. de Jong
M. van den Kieboom

Tekstbijdragen:

M. Alberts
M. van den Kieboom
V&T Kring (2004)

Fotografie:

H. Fleskens
P. de Wolf
Oranjewoud

Vormgeving:

Oranjewoud BV

Datum van uitgave:

18-10-2012

Contactadres:

Beneluxweg 7
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Bestuurlijke samenvatting

Dit geactualiseerde Groenbeleidsplan (oorspronkelijke nota uit 2004) heeft tot doel richting te geven aan de ontwikkelingen en het beheer van het openbaar groen in de gemeente. Het plan geeft de visie op groen weer voor nieuwe ontwikkelingen en het bestaande groen.

Centrale doelstelling

Voor het groen in de gemeente heeft de gemeente 5 centrale doelstellingen:

1. **Sfeer en imago van gemeente gestalte geven:** groen behouden en als een belangrijke voorwaarde voor een wervend woonmilieu inzetten;
2. **Verbindende factor van groen benadrukken:** groen creëert samenhang in de gemeente en vormt verbindingen tussen diverse gebieden en functies;
3. **Gebruik en waarden van het groen op elkaar afstemmen:** het groen vervult gebruikswaarde, belevingswaarde en ecologische waarde. Aard, omvang en inrichting/ bereikbaarheid bepalen de passende functies van het groen;
4. **Gebruikers betrekken bij de openbare ruimte:** gebruikers zich verantwoordelijk laten voelen bij het groen, door samen met de omgeving in contact te blijven over wensen en prioriteiten;
5. **Afwegingen maken tussen de waarde/ functie van groen en andere claims op de ruimte:** voorwaarden voor boven- en ondergrondse ruimte vastleggen zodat waardevolle bomen en waardevol groen in de wijken op een passende wijze worden ingevuld binnen de mogelijkheden.

Dit groenbeleidsplan vormt het kader voor de ontwikkelingen in de komende jaren. Specifieke locaties of onderwerpen worden nader uitgewerkt in projectmatige of thematische uitwerkingsplannen.

Huidige groen

Het huidige groen kenmerkt zich door een diversiteit in gebieden. In de kern Best zijn dit de wijken met een eigen karakter. De oude wijken met beperkt en geconcentreerd groen, wijken uit de periode 1970-1980 met veel kleinschalig groen in de straten en wijken na 1990 met functioneel groen in herkenbare structuren door de gehele wijk. Daarnaast diverse wijkontsluitingswegen die herkenbaar zijn door de groene omlijsting. In het buitengebied zijn de diverse landschappen (Heidelandschap, Broekontginningenlandschap en Kampenlandschap) kenmerkend.

Het groen wordt ingedeeld in vlakken, lijnen en punten met allen een specifieke functie /uitstraling.

- **Vlakken:** grotere aaneengesloten stukken groen met een functie in de buurt of wijk. Dit groen vormt vooral gebruiksgroen en aankledingsgroen in de wijken en langs de hoofdstructuur;
- **Lijnen:** kenmerkende structuren door de gemeente als verbinding of begeleiding van wegen en kanalen. Deels historische lijnen en omzoming van specifieke gebieden. Naast bomenrijen zijn ook oevers en bermen lijnelementen;
- **Punten:** bomen en kleine groenelementen vormen groene punten. Separate bomen zijn kenmerkende punten in de gemeente met een herkenningsfunctie, welke deels monumentaal zijn. Kleine groenelementen zijn kenmerkend, doch soms ook te typeren als snippergroen.

Plankaders

Plankaders voor het groenbeleidsplan zijn beleidsplannen welke relatie hebben met dit beleidsplan. Het betreft hier o.a. beleid van andere overheden en de regio (verordening Ruimte Noord Brabant 2011, De Geniale Brainportlocatie), specifiek beleid voor groen van de gemeente Best (Bomenbeleid) en beleidsstukken welke voor de gehele gemeente, breder dan groen, van toepassing zijn (Milieubeleidsplan 2012-2016, Actieprogramma biodiversiteit (2009), Bestemmingsplan Buitengebied, Landschapsontwikkelingsplan, Gemeentelijke Structuurvisie 2030 en het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte 2012).

Mening burgers

De mening van de burgers is middels een enquête in beeld gebracht. De respondenten zijn over het algemeen tevreden over het groen. Het cijfer voor de gemiddelde onderhoudstoestand van het groen is

een 6,5. Dit cijfer ligt voor alle andere disciplines ongeveer gelijk. Uitzondering vormt de netheid van de openbare ruimte. Deze scoort met 5.2 onvoldoende.

Uit deze enquête komt naar voren dat de inwoners groen belangrijk vinden, maar niet ten koste van alles. Separate investeringen krijgen geen groot draagvlak, echter binnen bestaande ontwikkelingen lijken de inwoners groen als belangrijke factor te zien.

Groenvisie

De gemeente Best is trots op haar groene uitstraling. De opbouw van het groen in de gemeente en de relatie met de groene omgeving maakt dat het groen een belangrijke drager is van het leefklimaat in de gemeente. Om dit leefklimaat optimaal in stand te houden en verder te ontwikkelen, is er een aantal speerpunten dat de kern vormt van het beleid van de gemeente, namelijk Groenstructuur, Inrichting, Beheer en Onderhoud en tot slot Gebruik en Beleving.

Groenstructuur

De structuren behouden en uitbouwen en verbinding zoeken met de hoofdstructuur in en rond de gemeente. Door een duidelijke functietoekenning, het koesteren van bomen en het koppelen van de groenstructuren aan de routestructuur ontstaat een evenwichtig beeld in de gemeente. Daarnaast worden groen en water gecombineerd ingepast vanwege de sterke verbondenheid en wordt in nieuwe ontwikkellocaties het groen (en water) ingepast, rekening houdend met de gewenste structuren ter plekke, minimale afmetingen en thema's zoals biodiversiteit, ecologie en duurzaamheid. In de boomstructuur wordt het principe "de juiste boom op de juiste plek" toegepast. Hiermee wordt bewust gekozen voor het plaatsen van een boom, rekening houdend met de mogelijkheden bovengronds en ondergronds.

Inrichting

Een duurzame inrichting kiezen, afgestemd op de huidige tijd, waar kwaliteit voor kwantiteit gaat en waar maatwerk wordt geleverd om aan te sluiten bij de specifieke situatie binnen de bestaande openbare ruimtes. In nieuwe openbare ruimte wordt groen als volwaardig element ingepast, met een duidelijke functie en met een eigen begroting, zodat de gewenste waarden van groen optimaal tot hun recht komen en de middelen beschikbaar zijn. Er wordt gelet op duurzaamheid door kwaliteit voor kwantiteit te stellen, het juiste plantmateriaal te kiezen en rekening te houden met levensduur en vervangingstermijnen. Hiermee ontstaat afstemming tussen het ontwerp en aanleg en het uiteindelijk beheer van het groen. Dit levert voordeel op. Bij (her-)ontwikkelingen waar groen wijkt wordt passende compensatie gezocht in de directe omgeving van de ontwikkeling. Snippergroen en restgroen wordt ten allen tijde voorkomen bij nieuwe ontwikkelingen. In de bestaande situatie wordt gekeken naar passende oplossing om dure reststroken te verwijderen of af te stoten.

Beheer en onderhoud

Een duurzame instandhouding staat centraal, waarbij het groen passend binnen het beschikbare budget en aansluitend op de prioriteiten van de gemeente en de burger schoon, heel en veilig gehouden wordt. Kapitaalvernietiging als gevolg van hoge beheerkosten door inrichtingsfouten of door achterstallig onderhoud wordt voorkomen of proactief aangepakt indien een situatie zich voordoet. Het onderhoud streeft duurzame instandhouding na, wat betekent dat de beheermethoden worden aangepast op het type groen. Het groenbeheer draagt daarnaast bij aan andere doelstellingen zoals de biodiversiteit, eventueel door aanpassing van de beheermethoden. De middelen voor de afstemming van het beheer op de inrichting en andere functies worden in beeld gebracht als onderdeel van de totale ontwikkeling.

Gebruik en beleving

Groen is er voor de burgers. Zij gebruiken en beleven het groen. Door het gebruik voorop te stellen, in relatie tot de andere functies, wordt het groen beleefbaar en educatief. Hiermee creëert het groen ruimte tot ontmoeten, verblijven, sport en spelen in de omgeving. De voorwaarden hiervoor (veiligheid, beschutting en functionaliteit) worden gecreëerd in ontwerp en beheer.

Thema's

Naast de groenvisie zijn er specifieke thema's welke van invloed zijn op het groenbeleid en de ontwikkelingen in de gemeente.

Ecologie

Natuur krijgt de ruimte en het groen heeft een toegevoegde waarde voor de natuur. De ecologische structuren worden verbeterd door grote structuren en verbindingzones. Hiervoor worden aanpassingen doorgevoerd zodat harde randen/ barrières worden verwijderd en verbindingen ontstaan. Ecologisch groen is niet voor eenieder aantrekkelijk en gewenst, waardoor gezocht moet worden naar geschikte ruimte. Naast aanpassingen aan de inrichting kan ook het beheer bijdragen aan ecologie, binnen specifieke voorwaarden zoals bijvoorbeeld voldoende omvang van de groenvakken, geschikte grondsoorten voor verschralingbeleid en toe te passen beheermethoden.

Biodiversiteit

Het ontwikkelen van de biodiversiteit is goed voor de volksgezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Door variatie in beplantingen aan te brengen groeit de biodiversiteit. De gemeente streeft hierbij een gebiedseigen biodiversiteit na. Het vergroten van de diversiteit wordt bereikt door diverse habitats te creëren, door inrichting of specifiek beheer. Naast de gemeentelijke gronden vervullen ook particulieren in zowel de kom als het buitengebied een belangrijke rol. Middels communicatie wordt dit opgepakt en uitgewerkt tot gerichte acties.

Duurzaamheid

De gemeente wil de inrichting en het beheer duurzaam maken. Hiervoor wil de gemeente onder andere de inrichting afstemmen op de plek, ziekte- en klimaatbestendig sortiment gebruiken en zoveel mogelijk functies combineren in een ontwerp dat functioneel is. In het beheren van het groen wil de gemeente onder andere het afval inzetten voor energieopwekking, onderhoudsarme plantmaterialen toepassen en het wagenpark energiezuiniger maken. Hiermee draagt het groen bij aan een duurzame gemeente.

Veiligheid

De gemeente streeft naar een veilige openbare ruimte. Zowel fysiek als sociaal. Het groen heeft hierin een belangrijke rol, aangezien het groen beeldbepalend is op veel plekken en de veiligheid kan bevorderen dan wel negatief beïnvloeden. Vanuit het oogpunt sociale veiligheid wil de gemeente voorkomen dat groen overhangt, verwildert en onoverzichtelijke plekken creëert. Daarnaast wil de gemeente de buurt actief betrekken bij het groen in de omgeving, zodat de buurt geactiveerd wordt en met elkaar in contact treedt.

Verkeersveiligheid en fysieke veiligheid wordt door middel van specifiek beheer en ontwerp gereguleerd (hoeken op kruisingen, bij oversteekplaatsen) en door het toepassen van soorten die niet giftig zijn en beperkt overlast veroorzaken (blad, vruchten) zoals gladheid of wortelopdruk (weggebruikers).

Beschikbare middelen voor groenbeheer

De middelen welke beschikbaar zijn voor het groenbeheer zijn gebonden aan een maximum. Door slim met de middelen en het aanwezige groen om te gaan, kunnen enerzijds de kosten beperkt worden (lager onderhoudsniveau, omvorming naar goedkoper groen, inzetten op zelfbeheer) en anderzijds de opbrengsten van het groen verhoogd worden (verkoop reststroken, verkoop hout en houtsnippers, subsidies en sponsoring). Hiermee kan het bestaande groen duurzaam onderhouden worden en ontstaat ruimte om extra initiatieven op te starten en accenten te leggen, samen met de inwoners.

Uitwerking doelstellingen/ vervolgacties

De centrale doelstellingen worden op basis van de groenvisie en thema's nader uitgewerkt. Per doelstelling wordt aangegeven op welke wijze en met welke maatregelen de doelstelling in de praktijk wordt gebracht in de vorm van uitgangspunten en concrete maatregelen. Deze vormen tezamen de verbinding tussen het beleidsplan en de realisatie in projecten en plannen. In concrete projecten en in de vorm van thematische uitwerkingsplannen krijgen de doelstellingen en uitwerking verder gestalte. Communicatie met zowel de interne organisatie als inwoners en externe partners vormt een essentieel onderdeel in de realisatie. Middels deze communicatie wordt draagvlak verkregen en kan de aanwezige kennis vanuit de gemeente optimaal worden voor het realiseren van de doelstellingen.

Inhoud

	blz.
1	Inleiding 6
1.1	Inleiding..... 6
1.2	Aanleiding 6
1.3	Doelstellingen, aard en status van het Groenbeleidsplan 6
1.4	Typering en begrenzing plangebied 8
1.5	Proces..... 8
2	Het huidige groen..... 9
2.1	Algemene kenmerken 9
2.2	Groenindeling 10
2.2.1	<i>Vlakken: ligging</i> 10
2.2.2	<i>Vlakken: functies</i> 11
2.2.3	<i>Vlakken: uitwerking ambitie</i> 12
2.2.4	<i>Lijnen: Ruimtelijke verbinding in hoofdstructuren en wijken</i> 13
2.2.5	<i>Lijnen: Structuren</i> 13
2.2.6	<i>Lijnen: uitwerking ambitie</i> 15
2.2.7	<i>Lijnen: uitwerking ambitie boomstructuur</i> 15
2.2.8	<i>Punten: Bomen</i> 16
2.2.9	<i>Punten: groene poorten</i> 18
2.2.10	<i>Punten: snippergroen</i> 18
2.2.11	<i>Punten: uitwerking ambitie</i> 19
2.3	Groenbeheer 19
2.4	Plankaders..... 20
2.5	Mening inwoners 22
3	De groenvisie 23
3.1	Inleiding..... 23
3.2	Centrale ambitie 23
3.3	Groenstructuur 24
3.3.1	<i>Sterke structuren behouden en ontwikkelen</i> 24
3.3.2	<i>Boomstructuur</i> 27
3.3.3	<i>Groene poorten</i> 29
3.4	Inrichting 29
3.4.1	<i>Duurzaamheid</i> 29
3.4.2	<i>Locatiegerichte keuzes</i> 30
3.5	Beheer en onderhoud 32
3.6	Gebruik en beleving 33
3.7	Thema's..... 34
3.7.1	<i>Ecologie</i> 34
3.7.2	<i>Biodiversiteit</i> 35
3.7.3	<i>Duurzaamheid</i> 35
3.7.4	<i>Veiligheid</i> 36
3.8	Duurzaam en efficiënt omgaan met beschikbare middelen..... 37
4	Uitwerking doelstellingen..... 39
4.1	Uitwerkingen doelstellingen gemeente Best..... 39
4.1.1	<i>Doelstelling 1. Sfeer en imago van de gemeente gestalte geven</i> 39
4.1.2	<i>Doelstelling 2. Verbindende factor van groen benadrukken</i> 39

4.1.3	<i>Doelstelling 3. Gebruik en waarden van het groen op elkaar afstemmen</i>	40
4.1.4	<i>Doelstelling 4. Gebruikers te betrekken bij de openbare ruimte</i>	41
4.1.5	<i>Doelstelling 5. Afwegingen maken tussen de waarde van groen en andere claims</i>	41
4.2	Vervolgacties	42
Bijlage 1: Enquête Openbare Ruimte.....		1
Bijlage 2: Kaart Groenstructuur.....		4
Bijlage 3: Kaart Boomstructuur		1

1 Inleiding

1.1 Inleiding

De gemeente Best bestaat uit een kern met aaneengesloten bebouwing en een aantal buurtschappen. Best is een gemeente met meer gezichten. Aan de ene kant maakt Best deel uit van het industriële, high-tech hart van Zuidoost Brabant. Aan de andere kant ligt Best midden in een prachtige, landelijke omgeving met uitgestrekte bossen, prachtige boerderijen uit een rijk agrarisch verleden, weilanden en heidegebieden met vennen.

Het welbehagen en welbevinden van de inwoners van Best is een van de speerpunten van het beleid van de gemeente Best en in die zin is er een belangrijke functie weggelegd voor het groen. Een positief kritische houding ten opzichte van de huidige en in de toekomst te realiseren groenvoorzieningen is hiervoor gewenst.

1.2 Aanleiding

Het oorspronkelijke Groenbeleidsplan dateert uit 2004. Op hoofdlijnen is dat beleid nog actueel maar op enkele punten heeft er een verschuiving plaatsgevonden. Anno 2012 ligt de nadruk nog meer op duurzaamheid en biodiversiteit en daarnaast is veiligheid een belangrijk thema in de openbare ruimte, en dus ook in het groenbeleid. In dit groenbeleidsplan wordt rekening gehouden met duurzaam en betaalbaar openbaar groen in de huidige situatie. Daarnaast staat ontwikkeling en behoud van de diverse waarden van het groen centraal.

Dit geactualiseerde Groenbeleidsplan geeft aan hoe de gemeente wil omgaan met het openbaar groen. Daarmee kan ook richting burgers worden uitgelegd waarom bepaalde maatregelen genomen worden en welke afwegingen daarin zijn gemaakt.

Het in 2007 opgestelde en geactualiseerde Kwaliteitsplan Openbare Ruimte is in 2012 opnieuw geactualiseerd. In dit beeldkwaliteitsplan is vastgelegd binnen welke kaders het beheer van de openbare ruimte, waaronder het groen, plaatsvindt. Dit beeldkwaliteitsplan legt de keuzes voor beheerniveaus vast. In dit groenbeleidsplan wordt dit aspect derhalve niet volledig uitgewerkt, vanwege de parallel tussen beide plannen.

1.3 Doelstellingen, aard en status van het Groenbeleidsplan

De voorliggende nota heeft tot doel een kader aan te geven voor de ontwikkelingen, het beheer en het onderhoud van de groenvoorzieningen in de publieke (woon)omgeving. Het groenbeleidsplan geeft de visie voor het groen weer, de richting van denken en de tools voor verdere ontwikkelingen in de komende jaren. Door vroegtijdig in het planproces van stedelijke ontwikkeling de uitgangspunten voor het groen te betrekken wordt een integrale afweging en afstemming mogelijk. Zowel voor het inrichten als beheren van nieuwe of bestaande openbare ruimte is afstemming en samenwerking noodzakelijk.

Belangrijke succesfactoren hierbij zijn verwoord in een vijftal doelstellingen.

1. Sfeer en imago van de gemeente gestalte geven

Het openbare groen is een van de factoren die de sfeer van de bebouwde leefomgeving en het imago van de gemeente (mede) bepalen. Het draagt immers in belangrijke mate bij aan wat genoemd wordt een "wervend woonmilieu". Het duurzaam in stand houden en het efficiënt beheren en onderhouden van het openbare groen als basisvoorziening in de openbare ruimte is een van de speerpunten van de gemeente Best (doelstelling 1).

2. Verbindende factor van groen benadrukken

(Openbare) groenvoorzieningen zijn geen functie apart, geen losse versiering of restvulling maar vormen een wezenlijk onderdeel van de bebouwde omgeving. Geënt op de landschappelijke structuur en ecologische waarden, kan openbaar groen - in samenhang met sportterreinen, volkstuinten en dergelijke - verband leggen tussen de bebouwde omgeving en het landschap (doelstelling 2).

3. Gebruik en waarden van het groen op elkaar afstemmen

De betekenis van groen ligt in de gebruikswaarden, in de belevingswaarden en in de ecologische waarden. Het gebruik van groenvoorzieningen hangt samen met de aard, omvang, inrichting en bereikbaarheid van die voorzieningen vanuit de woningen, scholen, bedrijven en dergelijke. De gebruiksmogelijkheden moeten afgestemd zijn op de behoefte van de bevolking (doelstelling 3).

4. Gebruikers te betrekken bij de openbare ruimte

Het is van belang dat de gebruikers het openbare groen als iets "eigens" ervaren en zich er mede verantwoordelijk voor voelen. Betrokkenheid bij de instandhouding van de leefbaarheid van de woonomgeving en bij de voorbereiding, aanleg en onderhoud van deze woonomgeving kan de waarde die het groen al heeft, verder vergroten. Wanneer keuzes gemaakt worden dienen deze op basis van gefundeerde en tijdige onderbouwing te worden uitgevoerd, in samenspraak met de omgeving. (doelstelling 4).

5. Afwegingen maken tussen de waarde/ functie van groen en andere claims op de ruimte

Om het beeld van de gemeente Best als een boomrijke en lommerrijke gemeente te behouden en om te zorgen dat er zorgvuldig omgegaan wordt met waardevolle en/of structuurbepalende bomen en om de omgangscodes in relatie met het (straat)beeld en/of het leefklimaat van de wijken in te kunnen vullen, is het noodzakelijk dat er voorwaarden met betrekking tot zowel de boven- als ondergrondse ruimte in beleid worden vastgelegd (doelstelling 5).

Op basis van deze doelstellingen worden de volgende constatering gedaan die centraal staan in hoe in Best met groen wordt omgesprongen:

- De voor de gemeente Best van belang zijnde kenmerkende groenstructuur en bomenstructuur vastleggen en in stand houden;
- De ecologische waarden en/of potenties zeker stellen en zo mogelijk verder ontwikkelen;
- Het kwaliteitsniveau van het groen in de verschillende wijken en de ambitie van het bestuur als groene gemeente vastleggen (beeldkwaliteitplan);
- Richtlijnen en randvoorwaarden voor het projecteren van groen in nieuw te ontwikkelen bestemmingsplannen en groeninrichtingsplannen opstellen;
- Richtlijnen en randvoorwaarden vanuit het groen ontwikkelen ten behoeve van een integraal beheer van de openbare ruimte;
- Groenonderhoud en groenbeheer differentiëren op basis van de ruimtelijke opbouw (wensbeeld inrichting, gebruik, natuur, biodiversiteit);
- Kostenefficiëntie realiseren (door onder andere omvormingsmaatregelen en inzetten van goede groenvoorzieningen in inrichting en beheer);
- Betrekken van de maatschappij bij het groen in de openbare ruimte, in de vorm van zelfbeheer, cofinanciering, participatie in planvorming e.d.;
- De ontwikkelingen en realisatie van ambities volgen met een frequentie monitoring van kwaliteit, inrichting en gebruikswaarde van de groene omgeving.

Tevens geeft het Groenbeleidsplan ten aanzien van het ruimtelijke ordeningsbeleid een globale richting aan voor (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen, zonder hierbij in te gaan op specifieke locaties of onderwerpen. Deze worden nadien verder uitgewerkt in uitvoerings- en bestemmingsplannen. Voor het gemeentelijke groenbeheer biedt het Groenbeleidsplan de handvaten voor een doelmatiger beheer en het realiseren van de gewenste situatie van het groen in de gemeente Best.

Status

De status van dit Groenbeleidsplan is een beleidsnota voor de gemeente Best. De omschreven beleidsuitgangspunten vormen de leidraad bij beslissingen over het groen voor de komende jaren. Dit

groenbeleidsplan heeft diverse verbindingen met overige beleidsdocumenten. Deze komen later aan bod. In algemene zin geldt dat dit groenbeleidsplan prevaleert boven oude beleidsdocumenten of uitwerkingsplannen betreffende het groen. Indien raakvlakken ontstaan met andere beleidsvelden binnen de gemeente wordt een afweging gemaakt van relevantie. Beleid van hogere overheden zoals provincie of rijk liggen boven dit groenbeleidsplan.

Uitwerking

De gemeente Best zal de in het kader van het Groenbeleidsplan voorgestane maatregelen in overleg met belanghebbenden nader moeten concretiseren en uitvoeren door haar inrichtings-, beheer- en uitvoeringsplannen bij en/of op te stellen en daarover te communiceren. Extern met bewoners, overlegpartners als bedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties, woningbouwcorporaties, weg- en waterbeheerders en andere belanghebbende partijen en intern met andere afdelingen om zo draagvlak voor het voorgestane beleid te krijgen.

1.4 Typering en begrenzing plangebied

De gemeente Best, gelegen aan de noordwestelijke zijde van Eindhoven, is ingebed door de A2, de A58 en agrarische buitengebieden en bestaat uit de woonkern Best. Het buitengebied heeft een aantal buurtschappen zoals Aarle, Heikant en de Vleut. Het Groenbeleidsplan beslaat het totale areaal van de gemeente Best, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Hierbij wordt voor het ontwikkelen van groen vooral het areaal van openbaar gebied behandeld, met daarnaast aanbevelingen voor het particulier groen of het groen in eigendom van andere overheden.

Gezien de verwachte ontwikkelingen is ook gekeken naar belangrijke natuurlijke en/of landschappelijk waardevolle verbindingen met het buitengebied (zogenoemde interfaces of corridors). Het buitengebied, gelegen buiten de bebouwde komgrens, is in 2004 niet behandeld en wordt in deze geactualiseerde versie meegenomen in het beleid.

1.5 Proces

De totstandkoming van dit geactualiseerde groenbeleidsplan is gerealiseerd door middel van een proces waarbij zowel kennisexperts, de bewoners van de gemeente als vakambtenaren zijn betrokken.

- Klankbordgroep: de klankbordgroep, met daarin vertegenwoordiging van bewonersgroepen (GOEB), ZLTO, IVN, Brabants Landschap, hebben het plan getoetst en aangescherpt naar de lokale situatie. De klankbordgroep groen heeft hierbij een actieve inbreng gehad;
- Enquête: door middel van een enquête zijn alle inwoners van de gemeente in staat gesteld hun mening te geven over diverse onderwerpen betreffende het groen. Deze enquête is in een paralleltraject uitgevoerd met het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte;
- Ambtelijke projectgroep: diverse vakambtenaren van de gemeente hebben inhoudelijke inbreng geleverd in het plan en hebben de inhoud en aanpassingen getoetst op relevantie, actualiteit en detailniveau.

2 Het huidige groen

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de huidige situatie van het groen in de gemeente. Deze huidige situatie wordt ontrafeld op basis van diverse invalshoeken zoals de functies van het groen en structuren.

2.1 Algemene kenmerken

Het huidige groen in de wijken van de gemeente Best is te kenmerken als zeer gecultiveerd in over het algemeen kleinschalige groenvakken met veel bomen. Globaal kent de gemeente de volgende typering:

Kern Best:

Onderstaande typering geeft aan welk onderscheid in de gemeente gemaakt kan worden:

- De wijkontsluitingswegen en de Ringweg zijn over het algemeen goed herkenbaar en ruimtelijk groots opgezet met brede grasstroken, een duidelijke boomstructuur en groen ingerichte geluidsweringen bestaande uit een divers plantsoen dat aan de rand van de gemeente natuurlijk oogt en richting het centrum een meer cultureel karakter heeft.
- De wijken hebben elk een eigen groen karakter, afhankelijk van de stedenbouwkundige opzet.
 - Oudere wijken: in de oudere wijken is er relatief oud groen, geconcentreerd in grotere eenheden. In de woonstraten is slechts beperkt ruimte voor groen. Bomen met enkele kleine plantvakken kenmerken hier de groenstructuur;
 - In de wijken van de jaren 70 en 80 komt veel snippergroen voor (kleine vakken, zonder herkenbare structuur, met diverse soorten heesters);
 - In de wijken van de jaren 90 tot heden is groen geconcentreerd in grotere praktische eenheden en structuren, welke een groene geleiding vormen en welke een duidelijke structuur door de wijken hebben.

Overgang kern naar Buitengebied:

De wijken hebben landschappelijk gezien een goede verbindende relatie met het buitengebied omdat de gemeente Best met grote zorgvuldigheid getracht heeft de aanwezige landschappelijke elementen zoveel als mogelijk te integreren in de uitbreidingsgebieden. Vooral de gespaard gebleven oude lanen en dreven vormen nu het stevige groene geraamte van de wijken.

De overgang tussen de bebouwing en het buitengebied is echter zeer abrupt. Qua natuur verdient de relatie tussen de landelijke en de bebouwde gebieden aandacht. Het gebied rond de kanalen en enkele invalswegen is hiervan uitgezonderd als gevolg van het gebruik van zeer gecultiveerd plantmateriaal (in de vorm van bijvoorbeeld een overgangszone). Deze opzet in de wijken staat lijnrecht tegenover het natuurlijke karakter van het buitengebied.

Buitengebied:

Het buitengebied van Best heeft een divers karakter. Enerzijds zijn er de open landschappen waar landbouw de boventoon voert. Anderzijds zijn er het cultuurhistorisch waardevolle populierenlandschap en de bos- en heidegebieden welke een totaal andere sfeer oproepen. Het buitengebied kan in 3 typerende gebieden worden onderverdeeld:

- *Heidelandschap*: op de dekzandrug ligt het gebied met bossen en heide. In dit gebied komen bolle akkers en potzolgronden voor. Bovendien liggen er diverse vennen zoals het Langven;
- *Broekontginningenlandschap*: in het noorden liggen de oude ontginningen, welke in vroegere tijden frequent onder water liepen. Kenmerkende landschapselementen zijn het populierenlandschap, kleinschalige bosjes van wilgen en elzen, singels en - bossen en kleine graslanden;
- *Kampenlandschap*: dit kleinschalige landschap kenmerkt zich door kleine kavels omgeven door singels en houtwallen. Dit patroon geeft het gebied een historische en natuurlijke uitstraling. Een deel van het Kampenlandschap is door ruilverkaveling niet meer herkenbaar.

2.2 Groenindeling

Het groen in stedelijke gebieden wordt normaliter op basis van gebruiksmogelijkheden, invloedssfeer, betekenis, attractiviteit en bereikbaarheid ingedeeld naar ligging, functie en niveau. Een dergelijke indeling is noodzakelijk om het groenbeheer en -onderhoud adequaat te kunnen afstemmen op de verschillende functies van het groen. Het groen in de gemeente Best is momenteel ingedeeld op basis van ligging (blokgroen, buurtgroen en wijk-/dorpsgroen). De indeling naar beheertechnisch gedifferentieerde onderhoudsniveaus (conform de landelijke systematiek van CROW) ligt vast in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (2012).

In de volgende paragrafen wordt het groen van de gemeente onderverdeeld naar diverse indelingen. Deze indelingen geven handvaten voor de ontwikkeling van het groen. De indelingen zijn hierbij deels overlappend. De volgende indelingen worden gehanteerd:

Lijnen:

- Structuren: welke structuur heeft het groen;
- Hoofdstructuren: hoe typeren we het groen op gemeentelijk of regionaal niveau.

Vlakken:

- Ligging: waar ligt het groen en welke betekenis heeft het groen;
- Functies: waarvoor dient het aanwezige groen en is dit in evenwicht met de omgeving.

Punten:

- Bomen: wat zijn de kenmerken van de bomen;
- Waardevolle groenelementen: rotonden, vijvers, etc.

Wanneer we kijken naar deze indelingen, is het groen op het niveau van kleine plantvakken en smalle stroken minder relevant voor het groenbeleid. Deze stroken, ook wel blokgroen genoemd, vervullen een beperkte functie en worden vaak aangeduid als snippergroen.

In de volgende paragrafen is tevens aandacht voor de acties/ uitwerkingen voor de lijnen, vlakken en punten welke in het beleidsplan uit 2004 zijn opgenomen. Deze zijn in geactualiseerde vorm opgenomen.

2.2.1 *Vlakken: ligging*

De ligging van het groen bepaalt welke uitstraling het groen heeft (bomen, beplanting en gras) en op welke wijze dit soort groen in de gemeente aangetroffen wordt.

Buurtgroen

Veelal gaat het om groenvoorzieningen op buurtniveau die een grotere invloedssfeer hebben door hun grotere oppervlakte en het groter aantal gebruiksmogelijkheden. Het buurtgroen bestaat uit grotere aaneengesloten oppervlakken met speelvoorzieningen voor de buurt. In Best is het buurtgroen in de wijken geconcentreerd op centrale plekken (meestal oudere wijken) of in groene assen (meestal nieuwere wijken, zoals de centrale as door Heivelden). Deze openbare ruimtes herbergen diverse functies als speelplaatsen en speelweiden.

Wijkgroen

Veelal gaat het om groenvoorzieningen die door hun omvang en inrichting een nog grotere invloedssfeer hebben en meerdere leeftijdscategorieën aantrekken. Ze zijn er voor een aantal buurten samen. Hierin liggen recreatieve voorzieningen zoals wandelpaden, voor de oudere jeugd speel-/hangplekken en voorzieningen als een kinderboerderij. Een voorbeeld is het Wilhelminapark.

Wijkgroen

Verblijfs-/gebruiksgroen

Blokgroen

Veelal gaat het om kleinschalige groenvoorzieningen in de directe woon-/werkomgeving als woonstraten, kinderspeelplaatsen e.d. Dit groen is veelal sfeergroen, bestaande uit kijkgroen en verkeersgroen op vrij kleine stroken. Dit groen is relatief gezien duur in onderhoud. Kijkgroen is groen dat voornamelijk ter verfraaiing van de woonomgeving dient. Verkeersgroen heeft een functie als scheidend en verkeersbegeleidend groen.

Blokgroen

Buurtgroen

2.2.2 Vlakken: functies

De diverse functies van groen zijn hieronder als algemeen principe weergegeven. Hierbij betreft het groen in algemene zin, zonder onderscheid te maken tussen gras, beplanting of bomen. Eveneens zijn soorten of inrichtingseisen hier geen onderdeel van. De functies dienen aan groen te worden toegekend, zodat duidelijk is welke waarde(n) het groen heeft.

Verblijf-/gebruiksgroen

Veelal gaat het om groenvoorzieningen die geschikt en/of ingericht zijn voor intensief gebruik. Dit groen bestaat niet alleen uit bomen, gras en struiken, doch juist omwille van het gebruik zijn er vaak verharde paden, zitplekken e.d. aangelegd. Naarmate voorzieningen intensiever gebruikt worden, maakt "steen" er een belangrijk deel van uit.

Kijk-/aankledingsgroen

Veelal gaat het om groenvoorzieningen die de woonomgeving verfraaien i.c. de belevingswaarde verhogen. Dit groen wordt vaak nog onderscheiden in siergroen (rozenperken, borders e.d.) en verkavelinggroen (beplanting op reststukjes, overhoeken e.d.). In deze nota wordt kijkgroen alleen genoemd als het om kleinere plekken in de woonomgeving gaat. Bij grotere groenvoorzieningen is de vermenging kijk- en verblijfsgroen zo groot dat geen onderscheid tussen deze types te maken is. Anders gezegd: de grotere verblijfsgroenvoorzieningen hebben een belangrijke kijk- en verfraaiingfunctie.

Kijk-/aankledingsgroen

Verkeersgroen

Verkeersgroen

Maakt veelal in de vorm van bermbeplanting, hagen en bomenrijen deel uit van verkeersvoorzieningen. Dit groen is zowel in de kern als in het buitengebied aanwezig. Bomen vormen een specifieke geleider.

Afscherming-/camouflagegroen

Dient voor het camoufleren van gebouwen, lelijke plaatsen in de kernen of het buitengebied en/of het afschermen van lawaai (geluidswallen).

Speelvoorzieningen in relatie tot groen

De gemeente Best is een zeer kindvriendelijke gemeente. Het overgrote deel van de speelmogelijkheden ligt in het stedelijke groen en heeft diensgevolge een grote invloed op de inrichting, de beeldkwaliteit (onder andere speelschade) en de beheersbaarheid (onder andere maai- en herstelschade, handmatig onderhoud in plaats van machinaal) van dat groen.

Omwille van een goede afstemming tussen de functie en betekenis van het groen en het gebruik als speellocatie is het noodzakelijk dat er in het beleid duidelijk wordt aangegeven op welke wijze het spelen in de openbare ruimte een plaats krijgt.

Speellocatie in het groen

2.2.3 Vlakken: uitwerking ambitie

Onderstaande ambities zijn in 2004 opgesteld en in 2012 geactualiseerd.

De groene rand rond de kern Best

(Gebied langs de A2 en de A 58, de Ringweg, de Oirschotseweg en de overgang naar het aangrenzende landschap)

- In stand houden, zo nodig versterken;
- gebruik maken van bloemrijke en besdragende heesters;
- meer variatie tussen open en gesloten gebieden in de randen (minder wandvorming);
- gebruikmaken van minder gecultiveerd plantmateriaal; het intensieve onderhoud beperken tot de 1e meter in de randen; stimuleren van een kruidenvegetatie onder de heesterlaag, waardoor het onderhoud wordt ingeperkt;
- de sociale veiligheid versterken door een laagsgewijze opbouw van de heester- en boomlaag (aanbrengen van lage randen langs openbare gebieden zoals voetpaden en fietsroutes).

De randen van de wijken en bedrijventerreinen

- In stand houden en waar mogelijk versterken;
- Het doorbreken van de groene omzoming aan de zijdes van de woningen en de zijdes van de bedrijven door het creëren van open ruimtes (aanbrengen van lagere beplanting en/of gazons);
- De randen functioneel versterken door de aanleg van wandelpaden;
- Het begeleidend groen langs deze paden laag houden;
- Alleen intensief beheer aan de randen;
- Extensief beheer in de vakken;
- Ontwikkelen van een kruidenlaag.

2.2.4 Lijnen: Ruimtelijke verbinding in hoofdstructuren en wijken

Onder een indeling naar niveau wordt verstaan de maatvoering, dan wel de ruimtelijke betekenis die het groen in de stad of het landschap heeft. Naarmate de oppervlakte, de massa of de hoogte van het groen minder wordt, zal de ruimtelijke betekenis afnemen. Ruimtelijk groen kan grote gebieden verdelen in groene kamers en zo een menselijke maat in de stad en/of het landschap brengen. Het kan echter ook gebieden met elkaar verbinden vanwege de groene lijn met voldoende massa.

De navolgende niveaus kunnen in de gemeente Best worden onderscheiden:

De Kanalen met oevers

Het Beatrix- en het Wilhelminakanaal leggen samen met hun (oever)beplantingen een groene ecologische verbinding door de gemeente Best en vormen het leefgebied voor vissen, amfibieën, kleine gewervelde dieren, moeras- en waterplanten. Het beheer van deze kanalen ligt respectievelijk bij de gemeente Eindhoven en Rijkswaterstaat.

Historische linten: boomassen en boomrijen

De structurerende boomassen en boomrijen zijn de dragers van het groene karakter van de gemeente Best. Zij vormen visueel het groene geraamte waaraan de groenstructuur binnen de gemeente hangt. De hoofdroute wordt gevormd door de Sint Oedenrodenseweg, de Nieuwstraat, Hoofdstraat en Oirschotseweg. Deze kenmerkende as vormt het historisch lint door de gemeente en verbindt het buitengebied met de kern.

Stadsrandgroen

Stadsrandgroen is het groen dat de schakel vormt tussen bebouwing en het buitengebied. Het beïnvloedt in sterke mate de beleving van de gemeente Best vanuit het buitengebied en bepaalt het groene beeld vanaf de provinciale en rijkswegen.

Bermen langs hoofdontsluitingen

Bermen vormen uitwijkmogelijkheden voor het verkeer langs wegen en hebben tevens een functie voor de afwatering van de weg, de ligging van kabels- en leidingen en zijn ook bedoeld voor de plaatsing van wegmeubilair. Tevens hebben bermen als groenzone een sterke structuurbepalende functie die vaak nog versterkt wordt door boomaanplant. Naast hun functie als groene begrenzers van verkeersaders vormen de bermen van de ontsluitingswegen het groene lint rondom en door de gemeente.

Bossen en vennen

De gemeentelijke bossen bevinden zich in de omgeving van de Sonseweg tot het Wilhelminakanaal en ten zuiden van het Wilhelminakanaal. Het beheer voor de gemeentelijke bossen is vastgelegd in het Bosbeleidsplan. In de bossen van Best wordt geïntegreerd bosbeheer toegepast. Bij geïntegreerd bosbeheer ligt de nadruk op natuurwaarde en met name op biodiversiteit. De mate van inbreng van andere aspecten, zoals bijvoorbeeld recreatie en houtopbrengst worden per perceel bepaald. Volgens plan worden de onderhoudswerkzaamheden per bosperceel jaarlijks in beeld gebracht en uitgevoerd. Het bosgebied in het noorden van de gemeente is in beheer en onderhoud bij Brabants Landschap.

2.2.5 Lijnen: Structuren

Bijzonder Cultuurhistorisch weefsel

In de ontwikkeling van Best tot 1970 is veel historisch groen verdwenen. Daarna kwam het besef dat historische elementen waardevol zijn. De Koetshuistuin, de monumentale bomen en de oude landschappelijke elementen vormen samen met de kanaalzones de cultuurhistorische parels binnen de gemeente Best die gekoesterd moeten worden.

De ruilverkaveling die tot 1970 plaatsvond heeft in een aanzienlijk deel van Best, met name in het kampenlandschap, de cultuurhistorisch kenmerkende structuren laten verdwijnen. De Broekontginningslandschappen en de hoofdstructuren zijn overgebleven als cultuurhistorisch gebied.

Ecologisch waterraam

Het ecologisch waterraam van de gemeente Best wordt gevormd door de kanaalzone, de retentiebekkens en de infiltratiesloot bij Heuveleind en Heivelden.

De kanaalzone

De kanaalzone (en dan met name de noordelijke oever ervan) heeft een bijzondere waarde die meer is dan een recreatieve uitloop vanuit de aangrenzende woon- en werkgebieden. Het gebied verbindt in recreatief opzicht de oostkant en westkant van Best. De kanaalzone is daarnaast de belangrijkste ecologische schakel in de bebouwde kom van Best. Het is zowel een groene als een waterverbinding tussen de verschillende natuurgebieden in het buitengebied van Best.

Wilhelminakanaal

Waterberging

In de gemeente zijn diverse voorzieningen voor waterberging. De retentievijvers zijn door hun natuurlijke aanleg (flauwe oevers en ondiep water) uitstekende biotopen voor amfibieën en vissen. Zij vormen normaliter de 'stepping stones' naar de natuurgebieden en de vennen in het buitengebied. Echter, door het ontbreken van doorgaande schakels (aansluitende vijvers in het bebouwde gebied) is de ecologische waarde als verbindingzone beperkt. Waar de ecologische waarde van dit soort vijvers en sloten beperkt is, kan dit verhoogt worden door aanpassing van o.a. talud en omgeving. Wadi's vormen de schakel tussen water en groen en vervullen een belangrijke functie in de waterhuishouding. Alle voorzieningen voor waterberging aan het oppervlak hebben een belangrijke relatie met de groene ruimte. In het Verbreed GRP staan de richtlijnen en ontwikkelingen beschreven.

Huidige groen en bomenstructuur

De drager van het groen in de gemeente Best is de boomstructuur langs de primaire en secundaire ontsluitingswegen. Het groene beeld (de groenstructuur) dat de gemeente Best uitstraalt naar zijn omgeving heeft zijn oorsprong in het feit dat de wijken en de industrieterreinen sectoraal omzoomd zijn met groenwallen. Uitzonderingen hierop vormen de westrand, Heuveleind, Heivelden en de spoorzone. Door de ruimtelijke profielen van de bermen van de hoofdontsluitings- en wijkwegen heeft Best een aantrekkelijke groene dooradering, die nog eens extra ondersteund wordt door de aanwezigheid van boomstructuren.

De nevenstructuur in de oudere wijken is vaak gebaseerd op het wonen aan het groen en pleintjes, terwijl in de nieuwere wijken als Heuveleind en Heivelden het wonen aan groene assen het ruimtelijke thema is. De belevings- en gebruiksmogelijkheden van deze structuur worden sterk beïnvloed door de plaatsing van een grote hoeveelheid speeltoestellen en andere voorzieningen als trafohuisjes, waterbergingsvoorzieningen etcetera.

In de oudere wijken wordt dit aspect nog verder beïnvloed doordat het beperkte groen intensief gebruikt wordt. Het totale groenbeeld van de gemeente Best straalt een sterke cultuurtechnische aanpak uit. Er ontbreekt echter op veel plaatsen qua vormgeving en inrichting een eenduidige samenhang tussen de verschillende groenvoorzieningen. De achterliggende oorzaak is dat het groen in de loop der jaren bij de inrichting van de openbare ruimte niet mee-ontworpen is. De invulling van het groen vond achteraf plaats waardoor het verdrongen is naar de restruimtes in de openbare gebieden. Door de buitenruimte integraal te ontwerpen ontstaat samenhang qua vormgeving en inrichting tussen de verschillende (groen)voorzieningen.

Invulling op 'maat' van groen in de wijk

2.2.6 Lijnen: uitwerking ambitie

Onderstaande ambities zijn in 2004 opgesteld en in 2012 geactualiseerd.

De ecologische verbindingzones binnen de gemeente Best (Beatrixkanaal en Wilhelminakanaal)

- In stand houden en versterken van de ecologische waarde voor amfibieën en kleine zoogdieren;
- Vergroten van de biodiversiteit door ecologisch beheer en afgestemde soortkeus van nieuwe aanplant;
- Het creëren van meer natuurlijke oevers (bijv. het onderbreken van beschoeiingen);
- De belevingswaarde van de kanaalzones versterken door het plaatselijk openmaken van de beplantingen langs de kanalen;
- Voortzetting van de groene inrichting i.c. inbedding van de recreatieve fietsroutes langs de kanaaldijk noord.

De groene geluidsweringen (Ringweg, Oirschotseweg en de Bataweg)

- Kwalitatief hoogwaardige groene inrichting langs de woonwijken en een natuurlijke inrichting aan de wegzijde, aan de zijdes van het buitengebied en de bedrijventerreinen bewerkstelligen;
- De aanwezigheid van geluidsweringen verzachten door meer aandacht te geven aan esthetische aspecten met respectering van de functionele inrichting door speels om te gaan met de geluidswering ter hoogte van de entrees of door de inrichting te variëren.

De hoofdonsluitingswegen

(Ringweg, Oirschotseweg, Hoofdstraat, Nieuwstraat, St. Oedenrodenseweg, Willem de Zwijgerweg, Erica, de Maas. De Dieze, Bataweg en Eindhovenseweg-Zuid)

- Voorkomen van achterontsluitingen van woningen en bedrijven;
- Het aanhouden van voldoende vrije ruimte langs de wegen voor wegmeubilair en pechstroken;
- Waarborgen van veiligheid met name bij kruispunten door inzet laag groen (en tijdig onderhoud);
- De wegbeplantingen meer integreren in de groene wijkranden.

Wijkontsluitingswegen

- Het groen dient uit veiligheidsoogpunt (sociaal en verkeer) laag te zijn;
- Een eenvoudige, sobere inrichting (géén sterk opvallende beplanting) is uit verkeerstechnisch oogpunt wenselijk.

Groene linten

- Wonen aan een groene omgeving versterken door een minder formele inrichting;
- Een meer natuurlijk en minder gecultiveerd (siertuinachtig) beeld nastreven; de brugvorming tussen het landelijk gebied en de woonwijken versterken;
- De levensvoorwaarden voor vogels en kleine zoogdieren (voedsel-, nest- en slaapmogelijkheden) versterken.

2.2.7 Lijnen: uitwerking ambitie boomstructuur

Onderstaand worden thematisch per niveau de belangrijkste maatregelen voor het verbeteren van de boomstructuur aangegeven.

Hoofdontsluitingswegen

- Langs hoofdontsluitingswegen worden bij voorkeur grote bomen geplant, mits de (ondergrondse en bovengrondse) ruimte dat toelaat.
- In stand houden, zo nodig versterken (aanvullen en/of herstellen) van de laanboombeplanting;
- Gebruik duurzame houtsoorten;
- Gebruik bomen 1^e grootte;
- Toepassen niet snelgroeïende bomen;
- Eenduidige boomkeuze;
- Creëren van een 'eigen' ondergrondse wortelruimte in vorm van wortelstraten;
- De aanleg van kabels en leidingen in de wortelstraten niet meer toestaan;
- Inboet door grote maat bomen (stamomvang 20-25cm).

Wijkontsluitingswegen

- In stand houden, zo nodig versterken (aanvullen en/of herstellen) van de laanboombeplanting;
- Gebruik duurzame houtsoorten;
- Gebruik bomen 2e grootte;
- Eénduidige boomkeuze per ontsluitingsroute;
- Creëren van voldoende 'eigen' ondergrondse wortelruimte. Extra voorzieningen aanbrengen ten behoeve van beluchting. Plantgatverbetering voor bomen in verharding en in smalle plantstroken;
- Inboet door grote maat bomen (stamomvang 15-20 cm.).

Historische bomenlanen

- In stand houden, zo nodig versterken (aanvullen en/of herstellen) van de laanboombeplanting;
- Inboet van bomen afstemmen op oorspronkelijk aanwezige soorten.

In de wijken

- In de wijken worden bomen toegepast die overlast zoveel mogelijk beperken (bv. vruchtdragende soorten of te grote boom op kleine standplaats);
- Niet meer toepassen van luisgevoelige bomen in de omgeving van parkeermogelijkheden voor auto's;
- Geen aanplant van ziektegevoelige bomen;
- Indien woongenot en leefbaarheid aantoonbaar en structureel negatief worden beïnvloed (onder andere veroorzaakt door luizen, bessen, vruchten, een zeer geringe lichttoetreding en voedselconcurrentie) in overleg met de bewoners overwegen de bomen te verwijderen;
- Gebruik bomen 3^e grootte;
- Gebruik bomen met variatie in kleur en bloeiwijze;
- Een mix van snelgroeïende en niet snelgroeïende bomen toepassen in een systeem van blijvers en wijkers.

2.2.8 Punten: Bomen

De gemeente Best heeft binnen de bebouwde komgrens veel bomen in beheer. Het aantal ligt een fractie boven het landelijke gemiddelde voor middelgrote gemeentes (1 boom per woning, bron: VNG). Het betreft hier straat- en laanbomen. Bomen in bossages in de kern en in de bossen in het buitengebied zijn niet als separate bomen opgenomen.

Daarnaast heeft de gemeente Best ca. 9350 bomen in het buitengebied waarvan ongeveer 3.500 bomen belegd zijn met het voorpootrecht.

Aantallen bomen in gemeente		
Binnen kom	Soort	Aantal
	Bomen in gras & berm	4193
	Bomen in beplanting	6696
	Bomen in verharding	2103
	Totaal:	12992
Buiten kom		
	Bomen in gras & berm	9362
	Totaal aantal bomen binnen en buiten kom	22354

Samenstelling boombestand Gemeente Best (oktober 2012)

Monumentale en bijzondere bomen

De gemeente Best heeft een aantal bijzondere bomen. Bomen die een associatie hebben met het verleden of bijzonder zijn vanwege de vorm of de soort heeft op grond van leeftijd een sterk beeldbepalende kroon gevormd. Daarnaast heeft Best ook een tweetal gedenkbomen: de koninginneboom op het Wilhelminaplein en de koninginneboom in de Koetshuistuin. Deze bomen zijn beeldbepalend in de gemeente en krijgen daarom extra aandacht in controle en maatregelen tot behoud.

De gemeente Best heeft een lijst opgesteld met waardevolle en bijzondere bomen in de kom welke op gronden staan van particulieren. In principe mogen bomen die op deze lijst staan niet worden gekapt tenzij ze door ziekte en/of instabiliteit een gevaar vormen. Deze lijst is vastgesteld en deze bomen zijn vergunningsplichtig bij kap. De lijst met bijzondere bomen voor het buitengebied in 2012 opgesteld en wordt in 2013 vastgesteld.

De gemeentelijke bomen hebben nu nog allen een vergunningsplicht. Dit betekent dat voor alle bomen die de gemeente wil kappen een vergunning wordt aangevraagd, waarna deze aanvragen gepubliceerd worden via de bekende kanalen. Indien de gemeente monumentale en waardevolle bomen en bomenrijen inventariseert, zou de vergunningsplicht voor de overige bomen afgeschaft kunnen worden. De vergunningsplicht bestaat niet voor houtopstanden waarin reguliere dunningen plaatsvinden (dit maakt onderdeel uit van regulier onderhoud). Wanneer dergelijke houtopstanden worden verwijderd, dient wel een vergunning te worden aangevraagd.

Bijzondere boom: Linde Oranjestraat

Voorpootrecht

Sinds 1465 kennen we in Nederland het voorpootrecht. Dit feodale recht is alleen nog in Midden-Brabant operationeel. Inwoners van de gemeente Best met stukken grond aan de openbare wegen hadden en hebben het recht om op de kavelgrenzen bomen te planten, indien dit recht vanuit het verleden nog intact is. In het kenmerkende populierenlandschap is op plaatsen het voorpootrecht nog van toepassing. De gemeente Best kent ongeveer 3.500 bomen in het buitengebied waarop het

voorpootrecht van toepassing is. Ook binnen de bebouwde kom doet zich het voorpootrecht voor o.a. in de Prinses Margrietlaan, in de Dokter de Steenhuijsenlaan en in de Schutboomweg.

Het populierenlandschap vormt een vanuit cultuurhistorisch oogpunt een waardevol gebied. Het kenmerkende landschap dient zoveel mogelijk in stand te worden gehouden. Daarom wordt het voorpootrecht voortgezet en worden nieuwe afspraken gemaakt tussen gemeente en grondeigenaren van aanliggende percelen voor het instandhouden of herstellen van dit landschap. Op gemeentegrond neemt de gemeente in ieder geval het initiatief om dit landschap in stand te houden en te versterken.

Afwegingen bij straat- en laanbomen

De boombeheerder (en dit geldt voor heel stedelijk Nederland) heeft het vooruitzicht dat nieuw aangeplante bomen in stedelijk milieu geen optimale groeiplaats aangeboden krijgen en bovendien door de stedelijke dynamiek vaak een beperkte groeiruimte krijgen, vroegtijdig beschadigd raken aan wortel en stam en nog voor het eind van de levensduur moeten wijken. Bovendien zijn de bomen gevoelig voor ziekten en plagen. Indien bomen te weinig ruimte krijgen, ontstaat mogelijk schade aan verhardingen en riolering door wortelopdruk.

In de tegenwoordige tijd is het belangrijk een afweging te maken over de levensduur en de functie van bomen. Hierbij kan de afweging zijn om een boom van jeugdfase tot eind levensduur te behouden, echter is een andere aanvliegroete om een boom een tijdelijke invulling van een locatie te laten zijn, bijvoorbeeld als camouflage of tijdelijke aankleding tot aan een grootschalige reconstructie. Wanneer er geen ruimte is voor bomen, zowel bovengronds als ondergronds, dienen deze niet kost wat kost geplaatst te worden.

Om het beeld van de gemeente Best als een boomrijke en lommerrijke gemeente te behouden is het noodzakelijk dat groeicondities met betrekking tot zowel de boven- als ondergrondse ruimte in beleid worden vastgelegd, en dat continue afgewogen keuzes worden gemaakt over bestaande bomen en toekomstige aanplant van bomen.

Wortelproblematiek

2.2.9 Punten: groene poorten

Groene poorten zijn de plekken in de overgangszone van kern naar buitengebied waar een duidelijke overgang zichtbaar is, die een duidelijk accent tussen dorp en land vormt. De aanwezige poorten (Wilhelminakanaal oost en west, Beatrixkanaal, Heikantweg, Oirschotseweg, Kapelweg, Broekstraat, Hokkelstraat, st. Oedenrodese-/Sonseweg, Hoge Kampenweg) naar het landschap zijn in een aantal gevallen vaag. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de gemeente Best ontwikkeld is vanuit een introvert stedenbouwkundige patroon (bouwen vanuit de kern).

2.2.10 Punten: snippergroen

Binnen de wijken komt op diverse plekken kleinschalig groen voor, zogenaamd snippergroen. Dit groen kenmerkt zich door kleine plantvakken welke vaak geïsoleerd liggen in straten of pleinen. Het groen in deze plantvakken heeft een beperkte betekenis voor het groen op wijk- of gemeentelijk niveau. Het vervult bijvoorbeeld geen rol in de ecologische structuur of in de dragende groenstructuur in de wijk. In de directe leefomgeving is het vooral voor de omwonenden van belang voor sierwaarde en eventueel camouflage.

In de verdere uitwerking in dit groenbeleidsplan wordt niet specifiek ingegaan op dit type groen. In planvorming en reconstructies wordt dit groen zoveel mogelijk voorkomen, bijvoorbeeld door uitgifte van het groen of een specifieke herinrichting.

2.2.11 Punten: uitwerking ambitie

Onderstaande ambities zijn in 2004 opgesteld en in 2012 geactualiseerd.

Parken

(Wilhelminapark, Koetshuistuin, Kruispark, visvijver en noordrand Salderes)

- De bovenwijkse functie als ontmoetingsruimte handhaven en indien mogelijk versterken;
- De open landschapsstijlachtige inrichting waarborgen;
- Aantasting door infrastructurele of bebouwingsactiviteiten voorkomen;
- Bovenwijkse recreatieve voorzieningen handhaven;
- Een duurzaam gevarieerd bomenbestand nastreven.

Groene pleinen

- Bevorderen van het thema: wonen aan het groen (nu vaak wonen aan een speeltuin);
- Attractiviteit van het groen versterken door meer kleur, variatie, vormgeving en verzorging;
- Het bomenbestand versterken met een grotere variatie en toepassing van duurzame boomsoorten.

Kleinschalig wijk- en buurtgroen (verkeersgroen)

- Groen gebruiken als aandachtspunt bij drempels, vernauwingen en kruisingen (wel overzichtelijk houden);
- Groen als herkenningspunten aanbrengen (zoals bij rotondes).

Kleinschalig wijk- en buurtgroen (kijkgroen)

- Uitgifte van groen indien het geen meerwaarde geeft aan de buurt/wijk;
- Het onderhoud afstemmen op het assortiment;
- Kleinschalige vakken (kleiner dan 25 m²) zijn onderhoudsintensief en dienen vermeden (verhard) te worden.

2.3 Groenbeheer

De gemeente Best besteedt jaarlijks een aanzienlijk bedrag aan het in stand houden van het groen in de gemeente. Dit geld wordt uitgegeven aan het regulier, dagelijks onderhouden van groen, het periodiek renoveren van groen en werkzaamheden voor controle en herstel. De uitvoering van het groenbeheer wordt gestuurd op basis van een aantal kaders, namelijk:

- kwaliteitsniveau: het vastgestelde kwaliteitsniveau (zie Kwaliteitsplan Openbare Ruimte) is leidend voor het beeld dat het groen heeft. Afhankelijk van de keuze voor beeldkwaliteit, wordt het onderhoud uitgevoerd;
- Veiligheid: de werkzaamheden in het groenbeheer dragen bij aan veiligheid, zoals verkeersveiligheid, sociale veiligheid, e.d.;
- ecologie/ biodiversiteit: het groenbeheer ondersteunt de ontwikkelingen van ecologie en biodiversiteit. Onder andere door rekening te houden met flora en fauna (Flora en faunawet) en het gebruiken van natuurvriendelijke middelen.

In dit groenbeleidsplan wordt vooral ingegaan op het 2e en 3e punt. Het kwaliteitsniveau van het groen wordt in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte van de gemeente Best (2012) nader uitgewerkt.

2.4 Plankaders

In relatie tot dit Groenbeleidsplan zijn diverse beleidsnota's te benoemen welke een verbinding vormen met dit groenbeleidsplan. Deze plannen vormen een toetsingskader bij nieuwe planvorming. Naast deze beleidsplannen is uiteraard de wetgeving van kracht.

Het betreft:

- 1) Milieubeleidsplan Best 2012-2016
- 2) Actieprogramma Biodiversiteit, mei 2009
- 3) Bestemmingsplan buitengebied Best
- 4) Landschapsontwikkelingsplan Best (LOP)
- 5) Gemeentelijke structuurvisie 2030
- 6) Verordening Ruimte Noord Brabant 2011
- 7) De geniale Brainportlocatie
- 8) Kwaliteitsplan Openbare Ruimte 2012
- 9) Bomenbeleid

De voor het Groenbeleidsplan bepalende items zijn onderstaand samengevat. Hoewel het groenbeleidsplan de gemeente Best betreft, is het niet voldoende om alleen te kijken naar relevant beleid, plannen en visies voor de gemeente. Het groenbeleidsplan heeft een ecologische grondslag, namelijk aandacht voor milieu (onkruidbestrijding, infiltratie) en aandacht voor natuur en natuurontwikkeling daar waar dat mogelijk en/of gewenst is. Het groenbeleidsplan heeft relatie met nationaal en provinciaal beleid en streeft daarmee naar uitwerking van dit natuur- en milieubeleid

In de bebouwde kom is de invloed van landelijk en provinciaal beleid anders. In de kom kan de gemeente natuur meenemen in stedenbouwkundige plannen. In dit verband zijn er twee aandachtspunten: algemene en bijzondere natuurwaarden. Algemene natuurwaarden zijn natuurwaarden die overal voor kunnen komen, het is natuur die vrij gemakkelijk te maken is. Bij bijzondere natuurwaarden ligt dat anders. Die zijn doorgaans gebaseerd op bijzondere situaties en liggen in het buitengebied of op de rand van de bebouwde kom. Deze plekken verdienen bijzondere aandacht bij planvorming, vanwege hun vaak unieke karakter.

1) Milieubeleidsplan 2012-2016: Duurzaamheid zaaien is leefbaarheid oogsten

In het milieubeleidsplan worden de ambities van de gemeente verwoord op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid. Om maximale milieuwinst te halen, moet er in de planvorming vroegtijdig worden afgestemd tussen de verschillende aspecten van milieu in de ruimtelijke ordening, van ontwikkeling en realisatie tot en met het beheer.

De gemeente Best heeft het streven om in 2030 energieneutraal te zijn, de biodiversiteit moet gestimuleerd worden en leefbaarheid blijft een aandachtspunt.

2) Actieprogramma Biodiversiteit

De gemeente Best heeft in 2009 het Actieprogramma biodiversiteit vastgesteld. Daarmee geeft de gemeente aan dat er wordt gestreefd naar een grote variatie in soortenrijkdom voor plant en dier. Op het gebied van groenbeleid betekent dat vooral een grote variatie in soorten bomen en heesters.

Biodiversiteit is de variatie tussen soorten, binnen soorten en van ecosystemen. Wereldwijd gaat het slecht met de biodiversiteit en worden duizenden soorten bedreigd met uitsterven. Biodiversiteit is belangrijk voor het leven op aarde en moet daarom beschermd worden. Biodiversiteit heeft meerdere waarden:

- Het bevordert de gezondheid en kwaliteit van het leven;
- Het zorgt voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving waar mensen graag wonen;
- Recreatie en toerisme worden aangetrokken door gebieden met een hoge biodiversiteit;
- Biodiversiteit zorgt voor een bufferende werking (bv water, luchtkwaliteit, vervuiling).

De groene specht is als ambassadeur gekozen voor de gemeente. Als het goed gaat met de groene specht, zijn er vele andere soorten die daar ook van profiteren. De groene specht is typerend voor de

gemeente Best en is voor zijn voortbestaan afhankelijk van de landschapstypen die aanwezig zijn in de omgeving van Best. De gemeente heeft de ambitie om de biotoop van de groene specht te verbeteren. Dat betekent voor het buitengebied onder andere:

- Omvormen van bosjes en bosranden;
- Behoud en beheer bermen, oevers en onverharde wegen;
- Behoud en herstel van lanen en wegbeplanting;
- Ecologische beheer openbaar groen;
- Toepassen van streekeigen plantgoed.

3) Bestemmingsplan Buitengebied Best

Momenteel wordt het bestemmingsplan voor het buitengebied Best geactualiseerd. In dit nieuwe bestemmingsplan wordt vastgelegd welke keuzes worden gemaakt voor het buitengebied, gedifferentieerd naar diverse gebieden. Dit bestemmingsplan geeft de speelruimte aan voor de groene ontwikkelingen welke vanuit dit groenbeleidsplan naar voren komen.

4) Landschapsontwikkelingsplan Best (LOP)

In het Landschapsontwikkelingsplan staan de diverse typen landschappen toegelicht, inclusief hun waarden en specifieke kenmerken. Doel van het plan is het in stand houden en ontwikkelen van de landschappen en waarden. Indien mogelijk worden waarden hersteld of nieuwe waarden ontwikkeld.

5) Gemeentelijke structuurvisie 2030

De gemeentelijke structuurvisie geeft de visie op de gemeente op de middellange en lange termijn weer. Aan de hand van diverse belangen worden afwegingen gemaakt voor ruimtelijke beslissingen. Naast een algemene visie bevat de structuurvisie ook een uitvoeringsprogramma voor de korte termijn. Concreet bevat de structuurvisie uitspraken over het Groene Woud en Nieuwe heide, inclusief een verbinding van deze 2 gebieden. Daarnaast staat de groene omkadering van het dorp centraal, inclusief het realiseren van uitloopgebieden. Binnen het dorp wordt het handhaven van de groenstructuur als belangrijke pijler gezien voor de uitstraling van Best als stedelijk dorp in de regio.

6) Verordening Ruimte Noord Brabant 2011

De verordening ruimte bevat regels voor het opstellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen. Doel is het verbeteren van de kwaliteit van het landschap in brede zin. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Ecologische Verbindingszones (EVZ) maken hier onderdeel van uit. Er staat beschreven welke gebieden toehoren aan deze zones en wat de ontwikkelrichting is. Hiermee ligt vast hoe met deze gebieden om te gaan. Ontwikkelingen binnen de gemeente dienen te passen in deze ontwikkelingen.

7) De Geniale Brainportlocatie

Regionaal is het project 'De Geniale Brainportlocatie' opgestart voor het ontwikkelen van onder andere natuur en bedrijvigheid. Het Zuidoosten van de gemeente Best behoort tot dit gebied. Bereikbaarheid staat centraal en de vele ontwikkelingen leggen een druk op de openbare ruimte, waaronder het aanwezige groen. In het totale plangebied wordt, naast de ontwikkeling van bedrijvigheid en woningen, natuur ontwikkeld. Hiermee krijgt het gebied een hoogwaardige uitstraling met ruimte voor de natuur.

8) Kwaliteitplan Openbare Ruimte 2012

Het Kwaliteitplan Openbare Ruimte richt zich enerzijds op de technische staat (heel) van de openbare ruimte en beschrijft daarvoor een streefniveau. Daarnaast gaat het plan in op de instandhoudingsverplichting, het daarbij behorende planmatig groot en klein onderhoud, de rehabilitatie en anderzijds op het thema dat de openbare ruimte schoon en veilig moet zijn. In het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte 2012 staan de ambities voor het onderhoudsniveau van de aanwezige inrichting van de gemeente beschreven.

9) Bomenbeleid

In december 2011 is de nota Bomen(onderhoud) gemeente Best opgesteld. Daarin is aangegeven hoe best wil omgaan met het planten, onderhouden en kappen van bomen. Uitgangspunt daarbij is 'de juiste boom op de juiste plek' om ook voor de toekomst goede groeiomstandigheden te garanderen.

2.5 Mening inwoners

De mening van de inwoners van de gemeente vormt een belangrijk gegeven in het bepalen van prioriteiten en het maken van keuzes voor het groen. Medio 2012 is een enquête uitgevoerd waarin de burgers een aantal specifieke vragen omtrent het groen in de gemeente is voorgelegd. Deze enquête vormt tegelijkertijd een informatiebron voor het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte. Alle inwoners van de gemeente hebben gedurende een periode van ruim 3 weken de mogelijkheid gehad de enquête in te vullen via de website van de gemeente.

In totaal hebben 123 inwoners van de gemeente de enquête ingevuld. De resultaten, voor zover relevant, staan hieronder weergegeven. In bijlage 1 is de volledige enquête opgenomen.

Resultaten

De respondenten zijn over het algemeen tevreden over het groen. Het cijfer voor de gemiddelde onderhoudstoestand van het groen is een 6,5. Dit cijfer ligt voor alle andere disciplines ongeveer gelijk. Uitzondering vormt de netheid van de openbare ruimte. Deze scoort met 5.2 onvoldoende.

Op de vraag waar men het meeste geld aan uit zou geven, komt de aanwezigheid van groen op een 3^e plaats (14%), naast schoon en netjes (1^e plaats, 41%) en sociale veiligheid (2^e plaats, 23%). Ruimte voor natuurontwikkeling in de woonomgeving scoort met 11% een 4^e plaats.

Wanneer de vraag andersom wordt gesteld, namelijk waar men het minste geld aan uit zou geven, scoort de ruimte voor natuurontwikkeling in de eigen woonomgeving met 50% het hoogst. Dit contrast met de vorige vraag laat zien dat men natuurontwikkeling belangrijk vindt, maar niet ten koste van alles.

Stellingen

De respondenten hebben stellingen ingevuld. De belangrijkste resultaten staan hieronder weergegeven:

- Snippergroen: 75% vindt dat snippergroen verwijderd/verkocht mag worden;
- 63% vindt een verzorgde, nette openbare ruimte belangrijker dan meer ruimte voor de natuur;
- 87% vindt dat groen behouden en versterkt moet worden;
- In het buitengebied mag de natuur zijn gang gaan (minder ingrijpen) aldus 80% van de respondenten;
- Duur groen mag van 76% van de respondenten worden vervangen voor goedkoper te onderhouden groen;
- Er is een evenwicht tussen voor- en tegenstanders van natuurontwikkeling t.o.v. economische belangen. 43% ziet de natuurontwikkeling als belangrijk, 40% de economische belangen;
- Volgens 57% hoeven de gazons niet altijd kort en strak gemaaid te zijn;
- Het onderhoud van het groen moet volgens een kleine meerderheid (49% stemt voor, 40% tegen) milieuvriendelijk gebeuren, ondanks hogere kosten;
- 63% vindt dat bomen bij hoge kosten niet kost wat kost behouden moeten blijven;
- Dieren en planten in de woonwijken moeten volgens 41% koste wat kost behouden blijven. Tegelijkertijd is 44% het daar niet mee eens.

Opmerkingen

In de enquête was ook de optie een losse opmerking te plaatsen. Belangrijke opmerkingen die gegeven zijn hadden betrekking op:

- de wijze van groenonderhoud (machinaal, zonder vakkennis, destructief);
- communicatie over plannen en werkzaamheden schiet tekort;
- slechte groenvakken op diverse plaatsen.

Conclusie

Uit deze enquête komt naar voren dat de inwoners groen belangrijk vinden, maar niet ten koste van alles. Separate investeringen krijgen geen groot draagvlak, echter binnen bestaande ontwikkelingen lijken de inwoners groen als belangrijke factor te zien. In het reguliere onderhoud is men redelijk tevreden (6,5) en accepteert men een wat minder netjes onderhoudsniveau.

3 De groenvisie

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt vanuit de inventarisatie en de analyse een visie voor het groen opgesteld. De algemene beleidsuitgangspunten en doelstellingen zijn (kort samengevat):

- Het groene imago van de gemeente Best behouden en versterken;
- Aandacht hebben voor het welbehagen en welbevinden van de inwoners van de gemeente Best;
- Openbaar groen op een duurzame manier ontwikkelen, inzetten en beheren;
- Het verbinden en bewust afwegen van diverse beleidsvelden (groen, verkeer, welzijn e.d.).

Daarvoor:

- Dienen kenmerkende structuren vastgelegd en in stand gehouden te worden;
- Dienen ecologische waarden, waaronder biodiversiteit zeker gesteld en zo mogelijk ontwikkeld te worden binnen het bestaande dorp maar zeker bij nieuwe ontwikkelingen;
- Dient zorgvuldig omgegaan te worden met monumentale, bijzondere en/of structuurbepalende bomen;
- Dient aandacht gegeven te worden aan de leefbaarheid van de woonomgeving met inachtneming van het belang en de rol van het groen daarin, indien mogelijk. Veiligheid staat daarbij voorop.

Voor de groenvisie is de volgende indeling gebruikt:

- Groenstructuur (punten, lijnen en vlakken) en de betekenis van het groen;
- Inrichtingsprincipes voor bestaande en nieuwe gebieden;
- Beheer en onderhoud van het groen;
- Gebruik en beleving;
- Thema's: Biodiversiteit en ecologie (grotere soortenrijkdom planten en dieren), Duurzaamheid (beheerbewust ontwerpen en ontwerpgericht beheren), Veiligheid (sociaal, fysiek en verkeersveiligheid).

3.2 Centrale ambitie

De gemeente Best is trots op haar groene uitstraling. De opbouw van het groen in de gemeente en de relatie met de groene omgeving maakt dat het groen een belangrijke drager is van het leefklimaat in de gemeente. Om dit leefklimaat optimaal in stand te houden en verder te ontwikkelen, is er een aantal speerpunten die de kern vormen van het groenbeleid:

- Groenstructuur: de structuren behouden en uitbouwen en verbinding zoeken met de hoofdstructuur in en rond de gemeente;
- Inrichting: een duurzame inrichting kiezen, afgestemd op de huidige tijd, waar kwaliteit voor kwantiteit gaat en waar maatwerk wordt geleverd om aan te sluiten bij de specifieke situatie binnen de bestaande openbare ruimtes. In nieuwe openbare ruimte wordt groen als volwaardig element ingepast, met een duidelijke functie en met een eigen begroting, zodat de gewenste waarden van groen optimaal tot hun recht komen en de middelen beschikbaar zijn;
- Beheer en onderhoud: een duurzame instandhouding staat centraal, waarbij het groen passend binnen het beschikbare budget en aansluitend op de prioriteiten van de gemeente en de burger schoon, heel en veilig gehouden wordt. Kapitaalvernietiging als gevolg van hoge beheerkosten door inrichtingsfouten of door achterstallig onderhoud wordt voorkomen of proactief aangepakt indien een situatie zich voordoet.
- Gebruik en beleving: groen is er voor de burgers. Zijn gebruiken en beleven het groen. Door het gebruik voorop te stellen, in relatie tot de andere functies, wordt het groen beleefbaar en educatief. Hiermee creëert het groen ruimte tot ontmoeten, verblijven, sport en spelen in de omgeving. De voorwaarden hiervoor (veiligheid, beschutting en functionaliteit) worden gecreëerd in ontwerp en beheer.

3.3 Groenstructuur

De groenstructuur vormt het groene raamwerk in de gemeente Best. Deze structuur vormt het uitgangspunt voor het groenbeleid en de ontwikkelingen.

3.3.1 Sterke structuren behouden en ontwikkelen

Door te zorgen voor een goede ruimtelijke opbouw en samenhang van groen kun je de visuele en functionele waarde van het groen behouden en verder versterken. Hiervoor spreken we de volgende spelregels af:

- We versterken de groenstructuren door aan te sluiten bij andere ontwikkelingen zoals de Ecologische Hoofd Structuur;
- We koesteren bomen als dragers van de groenstructuur;
- We koppelen de routestructuur voor het verkeer zo veel mogelijk aan de groenstructuur;
- We laten groen en water elkaar versterken;
- Ecologische verbindingzones vormen een belangrijke schakel in het verbinden van de losse structuren voor flora en fauna.

In het Landschapsontwikkelplan (LOP) is vastgelegd in welke gebieden de ontwikkelingen plaatsvinden.

Groenstructuur aansluiten door duidelijke functietoekenning

De groenstructuur in Best kan op verschillende kan worden ingedeeld (ligging, functie of niveau) maar valt veelal samen met de andere structuren van water, verkeer en bebouwing. Bij nieuwe plannen moeten afwegingen gemaakt worden in het ruimtegebruik voor tal van functies. Groen is daarbij gelijkwaardig aan beleidsdisciplines als verkeer, water en spelen mits een duidelijke functie aan het groen wordt toegekend. Om de kwaliteit van het groen in de toekomst te behouden, wil de gemeente de bestaande groenstructuur handhaven en waar mogelijk versterken. Gebruik, inrichting en beheer van het groen worden op elkaar afgestemd. Nieuw groen wordt duurzaam aangelegd en mogelijke knelpunten in gebruik- inrichting- beheer van groen worden opgelost. Door een duidelijke functie aan het groen te koppelen, behoudt het groen zijn waarde in de tijd.

Bomen koesteren

Door hun formaat en levensduur spelen bomen een beeldbepalende rol in de groenstructuren. Dit betreft op de eerste plaats de monumentale of bijzondere bomen. Het kan zowel gaan om laanbeplantingen, als om boomgroepen en solitaire. Veel bomen zijn van onschatbare waarde en moeten daarom extra zorgvuldig behandeld en verzorgd worden. Dit geldt vanzelfsprekend voor de monumentale, beeldbepalende bomen, maar ook voor de jongere generatie bomen. Paragraaf 3.3.2 gaat hier verder op in.

Routestructuur koppelen

Mensen gebruiken de openbare ruimte vaak om zich te verplaatsen. Om de beleving van groen te bevorderen is aansluiten bij de (veel gebruikte) routes een voor de hand liggende strategie. Het groen dat gezien wordt vanaf de routes, bepaalt de indruk die men heeft van de gemeente. Met het begeleiden van routes met verschillende typen groen bevordert de gemeente de herkenbaarheid. Naast de belevingswaarde heeft groen een belangrijke functie als oriëntatiepunt. Met het toepassen van het juiste type groen aansluitend op de functie en inrichting van de betreffende route kan de overzichtelijkheid worden bevorderd en het verkeersgedrag positief worden beïnvloed. Zo heeft het groen een positieve bijdrage aan de verkeersveiligheid in de gemeente.

Groen en water samen

Water heeft een grote directe relatie met groen. Water en groen kunnen elkaar versterken, mits ze goed worden ingepast. Het ecologische waterraam in Best vormt hiervoor een goede structuur met de kanalen en waterpartijen. Nieuwe ontwikkelingen zoals wadi's en waterbergingsgebieden maken deze relatie nog sterker. Bij het ontwerp wordt gezocht naar ruimte om deze twee elementen te combineren waarmee het gebruik, de beleving en natuurwaarde van het groen vergroot wordt.

De -gewenste- groen(hoofd)structuur

Een thematische vertaling van de visie op de gewenste groene hoofdstructuur van de gemeente Best levert het kaartbeeld op zoals op de volgende pagina weergegeven.

In dit kaartbeeld is de ambitie weergegeven ten aanzien van de te realiseren groen(hoofdstructuur) in de gemeente Best. Opgemerkt moet worden dat het tempo van het realiseren van deze ambitie bepaald wordt door de fysieke, ruimtelijke en financiële mogelijkheden.

Nieuwe uitbreidingslocaties

In nieuwe uitbreidingslocaties wordt de inpassing van groen en water op een duurzame manier geïntegreerd, waarbij de belangen van bewoners worden afgewogen tegen thema's zoals biodiversiteit, natuurontwikkeling en duurzaamheid.

In nieuwe wijken/ ontwikkellocaties worden de huidige normen voor minimale afmetingen en hoeveelheden toegepast. Het groen wordt hierbij zoveel mogelijk gebruikt in combinatie van functies. Te denken valt aan speelgroen, piekberging regenwater, afscherming van verkeer, ecologische verbindingen e.d.

Gewenste groen (hoofd-) structuur Best

3.3.2 **Boomstructuur**

Bomen maken een wezenlijk onderdeel uit van onze leefomgeving. Bomen zijn 'de pilaren van de stad' en bepalen voor een groot deel de groenstructuur van Best. Bomen verfraaien de omgeving, zorgen voor aanvoer van zuurstof, zuiveren de lucht van fijn stof en zorgen voor verkeersbegeleiding langs wegen, zowel in de kern als in het buitengebied.

Naarmate de bebouwingsdichtheid hoger en het ruimtegebruik intensiever wordt, krijgen bomen een grotere betekenis. Een enkele grote boom kan het beeld van een straat of plein bepalen. Ruimtelijk gezien kunnen lanen en groepen bomen zowel ondersteunen en versterken als camoufleren en verzwakken. Sterk visueel bepalend voor het groene imago van een gemeente is de aanwezigheid van (grote) bomen zowel alleenstaand, in groepen als in rijen (lanen).

De waarde van een boom hangt in dit verband samen met de leeftijd en de conditie van de boom, de soort, de plantwijze (alleenstaand of in een groep) en de standplaats (een boom in het centrum kan meer waarde hebben dan een boom in de stadsrand).

De mate waarin bomen een geleidende en verbindende werking hebben op het stedenbouwkundige weefsel is bepalend voor hun bijdrage aan de boomstructuur.

Om dit belang aan te geven worden de volgende niveaus onderscheiden:

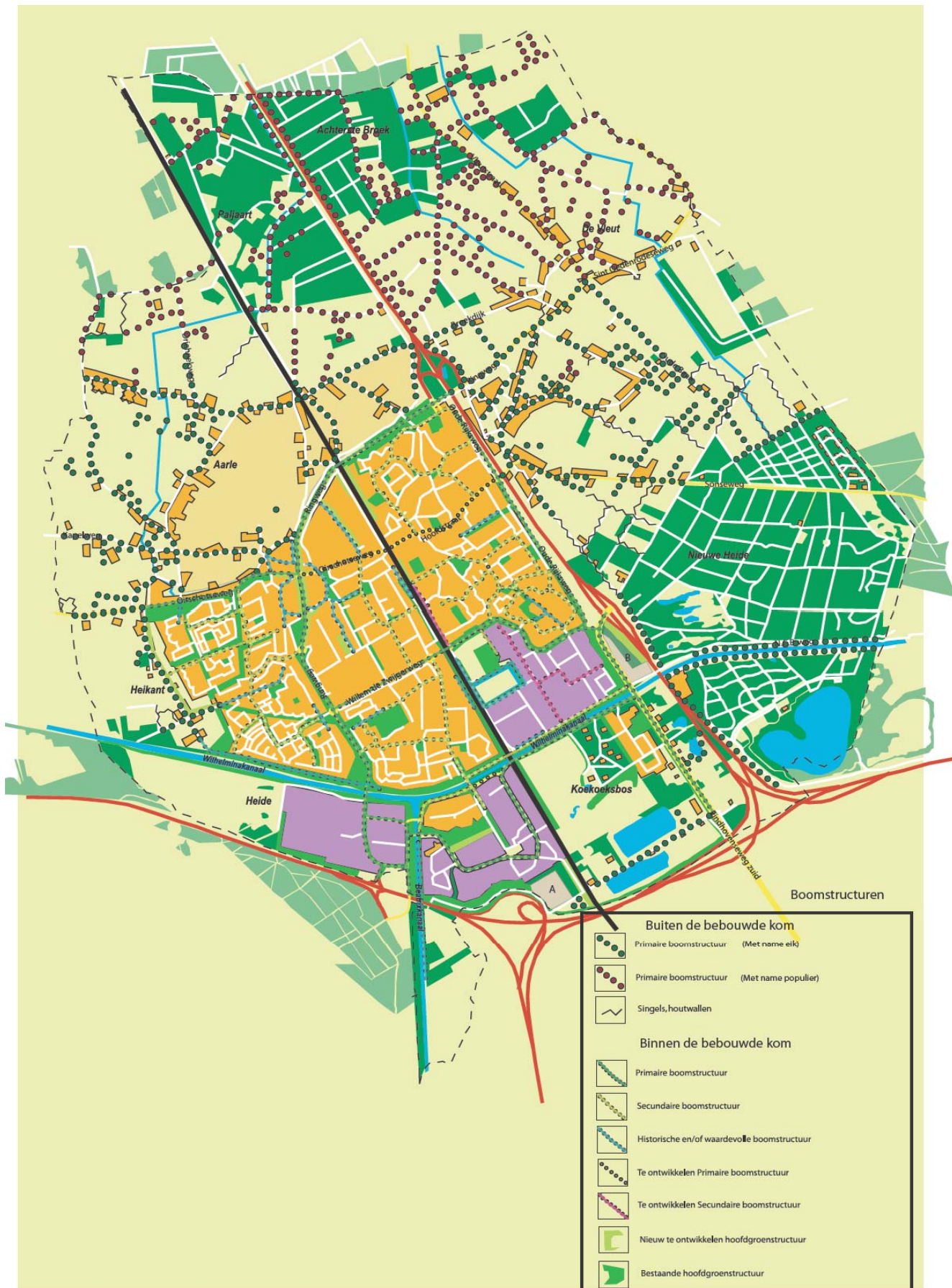
- De primaire bomenstructuur langs de hoofdontsluitingswegen;
- De secundaire bomenstructuur langs de wijkontsluitingswegen;
- De historische linten en bomenlanen langs woonstraten of langzaamverkeer verbindingen;
- Bomen in wijk en buurt;
- Bijzondere en monumentale bomen.

Uitgangspunt is: "de juiste boom op de juiste plek". De soortkeus moet worden afgestemd op de locatie/ structuur waar de boom staat, de beschikbare ruimte, de gewenste grootte en de bodemgesteldheid. Bij een nieuw te planten boom moet vooraf worden afgewogen of de boom potentie heeft tot volle wasdom te komen, of dat het een consumptieboom is, welke eerder wordt verwijderd vanwege andere belangen. Naast de bovengrondse ruimte is hierbij ook de ondergrondse ruimte van belang. Een boom dient voldoende ruimte te hebben voor het wortelgestel (kabels leidingen/ verharding/ kademuren etc). Consumptiebomen komen niet tot het volwassen stadium, echter is dit vooraf bepaald en daarmee wordt geen geld verspild. In het kader van biodiversiteit wordt er gestreefd naar een gevarieerd bomenbestand in soortkeuze en in leeftijdsopbouw. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de standplaats. Welke boom is het meest geschikt op de plek.

De -gewenste- bomen(hoofd)structuur

Een thematische vertaling van de visie op de gewenste bomenhoofdstructuur van de gemeente Best levert het kaartbeeld op de volgende pagina op.

In dit kaartbeeld is de ambitie weergegeven ten aanzien van de te realiseren bomen(hoofdstructuur) in de gemeente Best. Opgemerkt moet worden dat het tempo van het realiseren van deze ambitie bepaald wordt door de fysieke, ruimtelijke en financiële mogelijkheden.

Gewenste bomen (hoofd) structuur Best

3.3.3 Groene poorten

De groene poorten worden gevormd door corridors die vanuit het landschap de bebouwde kom van Best binnenkomen en vice versa. Meestal bestaan deze corridors uit oude dreven, wegenpatronen, beken en kanalen. Langs deze corridors wordt zowel visueel als fysiek de relatie onderhouden tussen het bebouwde gebied en het omliggende landschap. De natuur (zowel flora als fauna) maakt gebruik van deze corridors om tot in de bebouwde omgeving door te dringen. De huidige groene poorten worden behouden, en enkele locaties verdienen extra aandacht in ontwikkeling.

3.4 Inrichting

Visie op inrichting

Omdat in een beperkt beschikbare ruimte veel functies en activiteiten naast en tegelijkertijd afgewikkeld dienen te worden, worden er hoge eisen gesteld aan de inrichting van de openbare ruimte. In eerste instantie wordt deze inrichting vooral afgestemd op een functionele afhandeling/verdeling waarbij kwaliteit door het gebruik van typische materialen wordt toegevoegd.

Een daadwerkelijk kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte begint echter in een vroeg stadium: het plan-ontwikkelstadium. Door de synergie op te zoeken tussen ontwerp en beheer (beheerbewust ontwerpen en ontwerpbevestigend beheren) kan men een openbare ruimte creëren die duurzaam en efficiënt in stand gehouden kan worden en die voldoet aan de functionele basis eisen voor gebruik.

Wanneer in de inrichting bovendien rekening wordt gehouden met de specifieke locatie en de eisen welke aan het groen gesteld worden (bv. in kader verkeersgeleiding), worden problemen in de beheerfase voorkomen zoals wortelopdruk, problemen met de kroonprojectie bij wegen of gebouwen of dure beheermaatregelen door het aanleggen van snippergroen/ overgroeïende plantvakken.

In de inrichting wordt bewust gekozen voor een levensvatbaar oppervlak aan groen zodat duurzame instandhouding mogelijk is. De volgende minimale oppervlakten gelden als stelregel:

- In woonwijken/ woonstraten minimaal 5m² voor heesters (m.u.v. hagen).
- Hagen: minimaal 3m lengte of 3m² aan oppervlak (blokhaag).
- Bosplantsoen/ natuurlijke beplanting minimale breedte 5m.
- Grasstroken/ bermen minimaal 1,5m breed en minimaal 10m² oppervlakte.
- Natuurlijke begroeiing zoals ruigte minimaal 10m breed.

Bij bomen gelden andere principes. Hier zijn de soort bomen en de plantafstand (ivm kroon- en wortelprojectie) van belang.

Categorie	Hoogte	Plantafstand
Bomen 1e grootte	hoogte vanaf 12 meter	12 -14 meter in de rij 10 meter tussen de rijen
Bomen 2e grootte	hoogte van 6-12 meter	10 -12 meter in de rij 8 meter tussen de rijen
Bomen 3e grootte	hoogte tot 6 meter	8-10 meter in de rij 6 meter tussen de rijen

Plantafstanden (Bron; dr B.K. Boom, Stadsbomenvademecum)

3.4.1 Duurzaamheid

Met de inrichting kan een wezenlijke bijdrage geleverd worden aan de duurzaamheid van het (toekomstige) groen. De keuze voor het type groen (plantmateriaal) en inpassing van het groen in de juiste situatie zijn hierbij van groot belang.

Kwaliteit voor kwantiteit

Om de beplanting en met name bomen goed tot hun recht te laten komen en kwaliteit te bereiken en te behouden moet er voldoende ruimte voor groen zijn, zowel onder-als bovengronds. Met name wat betreft bomen moeten we voorwaarden scheppen voor voldoende ruimte voor lange tijd. Hier geldt:

"Liever een paar goede bomen met voldoende ruimte dan een hele rij kwakkelende exemplaren". Deze stelling geldt natuurlijk voor al het groen. De gemeente dient heel bewust om te gaan met de keuze voor het type groen. Hierbij hanteert de gemeente het uitgangspunt dat uitsluitend groen wordt toegepast dat past in de omgeving en daar kan gedijen. Naast voldoende ruimte betreft het ook de beeldende waarde en de functionaliteit. In nieuwe ruimtelijke situaties is het daarom van groot belang om bewust om te gaan met het inpassen van groen. In de vorige paragraaf zijn hiervoor reeds enkele kaders genoemd. In bestaande situaties kan de overweging gemaakt worden om het groen om te vormen of zelfs geheel te verwijderen in het geval deze niet past in de betreffende omgeving en weinig functioneel is. Het algemeen toepassen van sober groen met enkele accenten op locaties die daarvoor in aanmerking komen helpt bij het effectief inpassen van groen in de omgeving aansluitend op de functie van de plek.

Juiste plantmateriaal

In nieuwe plannen en bij vervangingen kiezen we alleen voor geschikt plantmateriaal en een goede voedingsbodem. Over het algemeen moeten de betreffende planten ziekte- en klimaatbestendig (droogte, temperaturen) zijn en geschikt zijn voor de standplaats (schaduw, strooizout, etc.). Bij ziekte wordt voor een juiste wijze van ziektebestrijding gekozen. Dit houdt in dat er per plantensoort naar de meest geschikte methode en middel gezocht wordt die in verhouding moet staan met eventuele gevolgen voor de omgeving.

Levensduren

Wanneer groen op een goede wijze wordt onderhouden, wordt de volle waarde van het groen benut, welke bij aanleg wordt geïnvesteerd. Indien eerder wordt ingegrepen, betekent dit dat een deel van de economische waarde teniet gaat. Voorwaarde bij deze levensduren is een duurzaam en voldoende onderhoudsfrequentie, zodat de kwaliteit in stand wordt gehouden. Onderstaande tabel toont de globale levensduren van het groen. Wanneer deze levensduren door ontwikkelingen in de openbare ruimte niet gehaald worden, is het belangrijk rekening te houden met de restwaarde. Bij nieuwe ontwikkelingen worden op basis van deze levensduren bewuste keuzes gemaakt.

Categorie	Soort groen	Levensduur (schatting)
Gazons	Gazons extensief	30 jaar
	Gazons intensief	20 jaar
	Speelweides/ trapveldjes	10 jaar
	Beplanting	
	Bodembedekkers	25 jaar
	Eenduidige blokbeplanting	25 jaar
	Rozen	15 jaar
	Botanische rozen	20 jaar
	Hagen	30 jaar
	Solitaire heesters	30 jaar
Bosplantsoen/ hakhout		
	Struikvormers	30 jaar
	Struik-/ boomvormers	40 jaar
	Hakhout/ bos stedelijk	80 jaar
Bomen		
	Boom 1 ^e grootte	80 jaar
	Boom 2 ^e grootte	60 jaar
	Boom 3 ^e grootte	40 jaar

Gemiddelde levensduren diverse groentypen

3.4.2 Locatiegerichte keuzes

De locaties van het huidige groen zijn niet altijd logisch waardoor groen geen toegevoegde waarde heeft en/of moeilijk te handhaven is. Via de groentoets kunnen dergelijke situaties verholpen en voorkomen worden. Daarnaast moet er met het ontwerp rekening gehouden worden met het beheer van het groen op die locatie; beheerbewust ontwerpen.

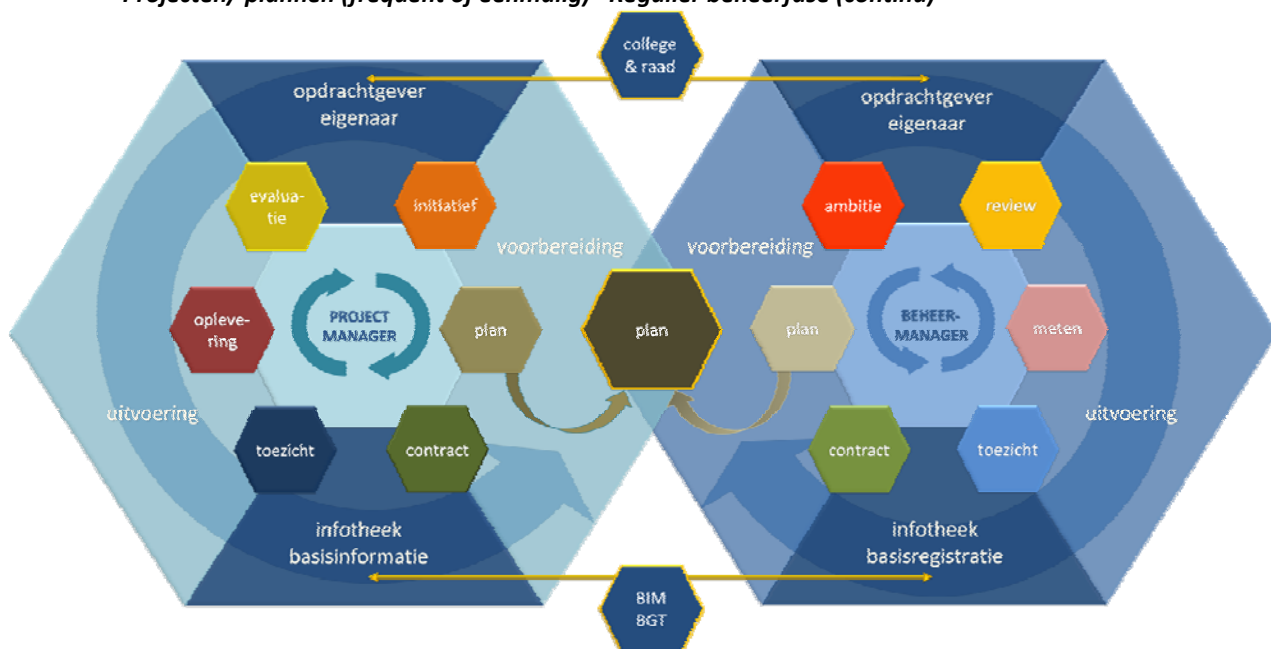
Beheertoets

Voor een duurzaam groenbeheer in de toekomst moeten we al in de planfase rekening houden met het groen. Om het groen een prominentere en meer proactieve rol te geven in de planvorming binnen de gemeente, zullen alle nieuwe stedenbouwkundige plannen worden voorzien van een beheertoets en krijgen (her)inrichtingsprojecten een beheerparagraaf met effecten op kwaliteit, onderhoudsaspecten en kosten. Toekomstige beheerproblemen moeten daarmee voorkomen worden. Het bestaande groen dat geen functie heeft en/of moeilijk te handhaven is, zal worden omgevormd, worden afgestoten (verkocht aan andere partijen) of helemaal worden verwijderd, afhankelijk van de betreffende situatie.

Afstemming ontwerp en beheer: beheerbewust ontwerpen en ontwerpbewust beheren

Best streeft naar een gezond groenareaal. Dat betekent dat de huidige knelpunten moeten worden opgelost en dat beheerproblemen in de toekomst moeten worden voorkomen. Bij de aanleg van nieuw groen hanteren we het uitgangspunt 'het juiste groen op de juiste plaats'. Dit betekent dat de groeiplaatsomstandigheden geschikt moeten zijn, zodat het groen voldoende ruimte krijgt om tot volle wasdom te komen (geen grote bomen in te kleine vakken en bosplantsoen in smalle stroken). Vroegtijdig in de planfase wordt het principe 'beheerbewust ontwerpen' toegepast, zodat, mogelijk via het programma van eisen, voldoende ruimte voor groen in het stedenbouwkundig ontwerp wordt benadrukt. Het beoogde beheerniveau wordt daarbij als input meegegeven voor de ontwerpfase. Er wordt voor gezorgd dat het toekomstige groen beheerbaar blijft. Dit houdt bijvoorbeeld in dat groen geen opstakel vormt voor veegwagens, het groen gemakkelijk bereikbaar is voor het verwijderen van zwerfafval, het groen zelf geen overlast veroorzaakt in de vorm van afwaaiende takken, bloesem, etc. Toekomstige problemen zoals wortelopdruk worden in deze fase meegenomen en bewust afgewogen tijdens het opstellen van de plannen.

Projecten/ plannen (frequent of eenmalig) Regulier beheerfase (continu)

Proces waarin ontwikkelingen en beheerfase op elkaar zijn afgestemd

Daarnaast geldt voor de beheerfase het principe van "ontwerpbewust beheren". Er wordt naar gestreefd om het beheer af te stemmen op het gekozen ontwerp. Zo mag het bijvoorbeeld niet zo zijn dat het aanwezige groen kapot wordt gereden door veegwagens, of dat de aanwezige hagen door de beheerder worden verwijderd vanwege praktische redenen. Het uitgangspunt bij zowel beheerbewust ontwerpen als ontwerpbewust beheren is dat het beheer zo eenvoudig mogelijk dient te blijven zonder extra kosten. De afbeelding geeft het principe weer.

Compensatie van groen

Door ontwikkelingen in de gemeente wijkt soms groen voor bijvoorbeeld woningbouw of aanleg van bedrijven. Dit groen dient gecompenseerd te worden, waarbij de compensatie naar verhouding wordt uitgevoerd. Dit betekent bijvoorbeeld dat het volume aan bomen dat gecompenseerd wordt binnen enkel jaren weer op peil is. Compensatie vindt zoveel mogelijk in de directe omgeving plaats, waarbij het groen vooral wordt ingezet als verbetering van bestaande groenstructuren. Het compensatiegroen krijgt hiermee direct een duurzaam karakter.

De fauna welke bij deze ontwikkelingen aanwezig is, verdient een passende aanpak door gericht voorzieningen te treffen om de habitat te herstellen in de direct omgeving of eventueel te verplaatsen.

Voorkomen van reststroken/ illegale ingebruikname

Bij nieuwe ontwikkelingen wordt het ontstaan van reststroken zoveel mogelijk voorkomen door een duidelijke inrichting. Gemeentegronen welke grenzen aan particuliere percelen en welke al dan niet ongeoorloofd in gebruik zijn genomen, komen in aanmerking tot uitgifte. Hierbij gelden de voorwaarden zoals in de gemeentelijke beleidsnotitie "Verkoop groen- en reststroken (2012)" is vastgelegd. Gemeentegronen welke in de loop van de tijd ongeoorloofd in gebruik zijn genomen door de aangrenzende bewoners, worden door de gemeente teruggevorderd, mits deze gronden geen bijdrage leveren aan de groenstructuur of biodiversiteit. De gronden worden op dat moment ter verkoop aangeboden.

3.5 Beheer en onderhoud

Duurzame instandhouding garanderen

Het openbaar groen vertegenwoordigt een gemeenschappelijk kapitaal. In de aanleg en het onderhoud investeert de gemeente Best kostbare middelen. Het maatschappelijk rendement hiervan is overduidelijk aangetoond. Het duurt vaak jaren voordat een gewenst eindbeeld is bereikt. Verwaarlozing betekent een dure en tijdrovende vervangingsronde. Alle reden dus om op verantwoorde wijze met dit kapitaalgoed om te gaan en kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het toepassen van de juiste onderhoudsmethoden (ontwerpbewust beheren) wordt het groen optimaal in stand gehouden en tijdig pleksgewijs hersteld. Het groen kan zo langdurig in stand gehouden worden waarbij het kapitaalverlies minimaal is. Een zorgvuldige keuze voor ontwerp binnen de kaders draagt bij aan de instandhouding.

Beheermethode pro-actief afstemmen op beleidskeuzes en functies

Beheer en onderhoud draagt zorg voor de instandhouding van de openbare ruimte. Afhankelijk van keuzes die gemaakt worden (beleid) wordt het beheer uitgevoerd. De afgesproken kwaliteit wordt gehandhaafd, calamiteiten worden verholpen en bij nieuwe projecten wordt groen aangepast of opnieuw aangelegd. Veranderende keuzes betekent ook een veranderende manier van uitvoering. De effecten hiervan worden ten allen tijde afgewogen en gecalculeerd, teneinde een duurzaam en zorgvuldig beheer binnen geldende afspraken te garanderen. Hierbij worden de principes voor inrichting en structuur aangehouden.

Het onderhoud van de groenvoorzieningen dient afgestemd te worden op de functionaliteit, de beoogde beeldkwaliteit, de verwachte levensduur van de groeninrichting en overige waarden van het groen. Hiertoe dienen maatregelenpakketten samengesteld te worden welke passen bij de functie en locatie van het groen.

Levensduur en vervanging: meten is weten

Zodra de nagestreefde beeldkwaliteit van de groeninrichting door bijvoorbeeld ouderdom niet meer gehaald kan worden of de functie van het groen verandert, dient de betreffende groeninrichting gerenoveerd of gereconstrueerd te worden (vervanging). Een gemiddelde levensduur voor groen bestaat niet, maar voor verschillende groencategorieën is een indicatie mogelijk. De wijze van onderhoud is hierin bepalend. Met behulp van de beheertoets en frequente inspecties en monitoring, zoals omschreven in paragraaf 4.4.2 kan worden bepaald welke waarde de betreffende groeninrichting

nog heeft en welke stappen gezet dienen te worden (renoveren, vervangen, afstoten of verwijderen). Reguliere inspecties van de openbare ruimte leveren daarnaast inzicht in de situatie en ontwikkeling van het groen, zodat de negatieve signalen tijdig inzichtelijk zijn en benodigde maatregelen genomen kunnen worden.

3.6 Gebruik en beleving

Groen is er voor de burgers; zij gebruiken en beleven het groen. Dit leidt tot inrichtingseisen die het gebruik en de beleving bevorderen. In het onderstaande wordt ingegaan op belangrijke aspecten die betrekking hebben op het gebruik en de beleving van het (openbare) groen.

Gebruik voorop

Elke wijk in Best heeft (hoogwaardig) groen in de nabijheid. Een netwerk van (recreatieve) routes leidt door het groen naar het buitengebied. Het gebruik van groen door burgers wordt gestimuleerd door de aanwezigheid van goed bereikbaar groen in de directe leefomgeving en door de activiteiten die de burgers in een groene omgeving kunnen 'doen'. Bij nieuwe ontwikkelingen is veel aandacht voor de aanwezigheid en bereikbaarheid van groen en de gebruiksfuncties daarvan. Wat betreft bestaand groen is het van belang dat het betreffende groen past bij de huidige functie. Als dit niet het geval is, kan omvorming, afstoting of verwijdering worden overwogen.

Groen beleefbaar en educatief

Groen is het decor waartegen het openbare leven zich afspeelt. Het geeft sfeer bijvoorbeeld door het filteren van licht en ruisen van bladeren en geur van bloemen. Het biedt geborgenheid en zorgt voor extra accenten op representatieve plekken. Anderzijds zorgt ze voor het afschermen van minder aantrekkelijke activiteiten (infrastructuur, industrie, sportterreinen). Bij ontwerp, aanleg en onderhoud besteden wij extra aandacht aan de kwaliteit van het groen om een fijne omgeving te scheppen. De ecologische insteek biedt een meerwaarde.

De natuur heeft vele educatieve kanten. Diverse soorten geuren bijvoorbeeld of zijn eetbaar. Gericht kunnen, bijvoorbeeld in de nabijheid of op schoolterreinen, kinderboerderij of parken, dergelijke groensoorten worden aangebracht, om zodoende de beleving en kennis van de natuur bij leerlingen en inwoners te vergroten.

Ontmoeten en verblijven

Actief meedoen bevordert betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Door bewoners en samenwerkingspartners actief te betrekken bij groene projecten kunnen de functies van groen optimaal afgestemd worden op de gebruikerswensen. Dit vergroot het draagvlak, de sociale cohesie en de (over)levenskansen van openbare groenelementen.

Groenzones en parken hebben een belangrijke functie als ontmoetings- en verblijfplek voor mensen in de wijk. Openbaar groen heeft in bepaalde wijken een extra functie als 'gemeenschappelijke tuin'. Dit type gebruik stelt de volgende eisen aan inrichting en beheer:

- Sociale veiligheid: omliggende bossages moeten de zichtbaarheid niet ernstig belemmeren.
- Beschutting: beplanting of bomen creëren beschutting tegen wind, zon, regen en kou.
- Functioneel: de groenvoorziening sluit aan bij de doelgroep en het gebruik.
- Beheer op orde: het groen moet schoon, heel en veilig zijn

Spelen

Buiten spelen is belangrijk voor kinderen. Niet alleen om fysiek bezig te zijn, maar ook om andere kinderen te ontmoeten. Groene ruimte die uitdaagt tot spelen is een waardevolle aanvulling op de leefomgeving van kinderen. 'Buiten spelen' kan vorm krijgen in een formele speelplek (met toestellen), maar ook als informele speelplek (wadi's, ruige bermen, grasvelden, bosjes om in te verstoppert). Natuurlijke elementen op een speelplek bieden allerlei soorten spel op een niet conventionele wijze. Bij natuurlijk spelen zijn het groen en de aanwezige natuurlijke materialen het onderwerp en de omgeving van het spel en dienen dus niet als randbekleding of decor zoals bij de geijkte speelvoorzieningen. De

speelplek daagt uit tot creativiteit en inventiviteit: kinderen scheppen hun eigen fantasiewereld en gaan uit op ontdekkingstocht.

Sport en recreatie

Sport en recreatie vindt plaats op speciale sportcomplexen en in groenstroken en grotere groengebieden (buitengebied en bossen) waar fiets- en wandelpaden liggen. Voor optimaal gebruik is de bereikbaarheid van de sportcomplexen en de grotere groengebieden vanuit de wijken essentieel. De belangrijke gebieden voor sport en recreatie worden in stand gehouden en indien mogelijk verder verbeterd, waarbij met name veiligheid centraal staat.

3.7 Thema's

Het openbare groen kent veel raakvlakken met allerlei (maatschappelijke) thema's. Zo zijn er ook voor Best een aantal specifieke thema's die van belang zijn voor de gemeente en nadrukkelijk aandacht behoeven. Ecologie, biodiversiteit, duurzaamheid en veiligheid krijgen extra aandacht.

3.7.1 Ecologie

De huidige structuren benutten en verbinden

Ecologie is een belangrijk thema in Best. Op plekken waar het kan zet Best zich daarom in voor ecologisch groen. Ecologisch houdt in dat de natuur de ruimte heeft en het betreffende groen een grote toegevoegde waarde heeft voor de natuur in het algemeen. Het groen kan worden gezien als 'de longen van de gemeente'. De ecologische structuren zullen verbeterd worden door uitbreiding van het groen en de aanleg van Ecologische Verbindingszones. Dit betekent dat met bestaande groenstructuren verbinding wordt gemaakt met andere structuren en het buitengebied, via de nu nog gesloten randen van de bebouwde kom of barrières. Waar het ecologische groen zich voornamelijk in het buitengebied bevindt, krijgt de natuur waar mogelijk de ruimte binnen de groenstructuren in de bebouwde kom. Zo kan de ecologische waarde binnen de bebouwde kom versterkt worden wat een toegevoegde waarde voor de beleving heeft. Ook de biodiversiteit binnen de bebouwde kom zal zo verbeteren. De biodiversiteit wordt nader behandeld in de volgende deelparagraaf (4.6.2).

Afweging

Hoewel ecologisch groen belangrijk is voor Best, is de ruimte binnen de bebouwde kom vaak beperkt. Daarbij wordt ecologisch groen vaak als 'minder netjes' ervaren door bewoners en gebruikers van de openbare ruimte. Er dient een gedegen afweging gemaakt te worden alvorens ecologisch groen toe te passen. Hierbij zal worden gekeken naar de beschikbare ruimte, de aanwezige gebruiksfuncties, wensen van de gebruiker en eventuele toegevoegde waarde van ecologische groen voor de natuur.

Ecologisch beheer

Ecologisch groenbeheer is een vorm van beheer waarbij de natuurlijke groei van planten en dieren centraal staat. Bij dit type onderhoud wordt geen gebruik gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen en duurzaamheid staat centraal. Het mairegime wordt afgestemd op de jaarlijkse levenscyclus van insecten en vogels en op bijvoorbeeld bloem- en zaadvorming van grassen en kruiden.

Niet elke plek leent zich voor ecologisch beheer. In overleg met een ecooloog moet bekeken worden welke plekken goede potenties hebben om ecologische waarde te vergroten door een aanpassing in het beheer. Algemene eisen voor een zinvol ecologisch beheer zijn:

- Geen geïsoleerde plekken, het groenvak moet onderdeel uitmaken van een structuur (eventueel met korte onderbrekingen);
- Geen kleine 'snippers', het vak moet voldoende groot zijn;
- Geen storingsgevoelige plekken (niet naast een speeltuin of hondenrenveld);
- Ecologisch doel afstemmen op bodemgesteldheid (geen verschalingsbeheer toepassen op vette kleigrond);
- Gefaseerde maatregelen (bijvoorbeeld bermen pleksgewijs (of uitsluitend bermstrook) maaien.
- Gebruik van natuurvriendelijke onderhoudsmethoden en -middelen;
- Vrijkomend materiaal zoals blad en vruchten niet direct opruimen, zodat de natuur de kans krijgt in deze materialen bv. voedsel of een schuilplaats te vinden.

3.7.2 Biodiversiteit

In het verlengde van ecologische waarde ligt biodiversiteit. Waar ecologische waarde vooral betrekking heeft op geven van ruimte aan de natuur, heeft biodiversiteit vooral betrekking op de variatie in de aanwezige flora en fauna. Met het gemeentelijk actieprogramma biodiversiteit dat in 2009 is vastgesteld, wordt gestreefd naar een grote diversiteit in planten- en diersoorten. Dit heeft een positieve uitwerking op de volksgezondheid en kwaliteit van leven.

Variatie in flora en fauna

Naast het geven van ruimte met het ecologische groen en het gebruik van ecologische beheermethoden en -middelen, wordt biodiversiteit ook bevorderd door variatie aan te brengen in de beplanting. Een grotere rijkdom aan beplanting leidt veelal tot een grotere variatie in diersoorten. Variatie in beplanting kan op verschillende manieren. Zo kan er gevarieerd worden in verschillende groentypen (gras, ruig gras, bosplantsoen, heestervakken of boomgroepen), in verschillende plantensoorten en in de mate van beheer (intensief en extensief beheer). Best hecht veel waarde aan planten- en diersoorten uit de eigen omgeving. De biodiversiteit zal daarom vooral betrekking hebben op aanplant van gebiedseigen soorten (opgekweekt van moedermateriaal uit de directe omgeving). Planten gedijen immers het beste in hun natuurlijk omgeving zonder dat er conflict ontstaat met andere dier- en plantensoorten in de omgeving. Bovendien is variatie aan te raden in het kader van preventie van ziekten en plagen.

Habitats creëren of in stand houden

Het handhaven of vergroten van de biodiversiteit wordt bereikt door diverse habitats te realiseren. De diverse planten- en diersoorten hebben hiermee hun ideale leefomgeving. De variatie in habitats wordt bereikt door huidige habitats te behouden en in de inrichting maar ook in het beheren gerichte keuzes te maken voor differentiatie. Diverse soorten zoals paddenstoelen, insecten en vogels gedijen bijvoorbeeld in dood hout. Het laten staan/ liggen van dode bomen is een voorbeeld van het creëren van een bijzondere habitat. Een ander voorbeeld is het Langven. Deze bijzondere moerashabitat zal zonder onderhoud uiteindelijk verlanden. Hiervoor is een duidelijke keuze noodzakelijk; in stand houden door ingrijpen of de natuur op zijn beloop laten.

Het versterken van de biodiversiteit hoeft niet alleen betrekking te hebben op de gemeentelijke gronden. Ook particulieren kunnen een steentje bijdragen en gestimuleerd worden om in hun tuinen de biodiversiteit te bevorderen. Dit vraagt om een goed communicatietraject met de eventuele particulieren partijen zoals boeren/ tuinders.

Tijdelijke groenvoorzieningen

Binnen de gemeente zijn diverse braakliggende terreinen en hoeken in eigendom van de gemeente die wachten op een definitieve invulling. Deze verwilderen nu vaak. In het kader van biodiversiteit en het verbeteren van de uitstraling, worden deze locaties voorzien van een tijdelijke inrichting, bijvoorbeeld door het inzaaien van grasmengsels of het aanplanten van (tijdelijk) groen. Hiermee wordt zowel de uitstraling van deze locaties als de biodiversiteit verhoogd. Bij definitieve ontwikkeling wijkt dit groen, tenzij de nieuwe inrichting het toestaat dat (een deel van) dit tijdelijke groen ingepast wordt in het definitief ontwerp.

3.7.3 Duurzaamheid

De gemeente wil het openbaar groen op een duurzame manier gaan inrichten en beheren. Duurzaamheid is een breed begrip dat in principe allesomvattend is. Zo kan duurzaamheid betrekking hebben op het langdurig meegaan van een materiaal of een ontwerp in fysieke zin of in de zin van acceptatie en draagvlak (een modegevoelig ontwerp is bijvoorbeeld niet duurzaam). Daarnaast kan duurzaamheid betrekking hebben op de natuur zoals het geven van ruimte aan flora en fauna of het gebruiken van milieuvriendelijke (niet-chemische) middelen en technieken voor het onderhoud. In paragraaf 3.4 en 3.5 komen al verschillende facetten van duurzaamheid aan bod. Aangezien duurzaamheid voor Best een belangrijk thema is, zijn de aspecten van duurzaamheid die betrekking hebben op groen in het onderstaande nog eens op een rij gezet, opgesplitst in inrichting en beheer.

Inrichting:

- Het juiste groen op de juiste plek: in smalle straten kleinere bomen, in grotere groenvakken lossere groeiende beplanting, geen vruchtdragende soorten bij parkeerplaatsen etc.;
- Beheerbewust ontwerpen: rekening houdend met het type beheer dat op die plek mogelijk is, bereikbaarheid voor (maai)machines;
- Bij groene (her)inrichting de totale openbare ruimte meenemen, bv. aanplanten singels op particuliere gronden, wanneer in het openbaar gebied beperkt ruimte beschikbaar is.
- Gevarieerde sortimentskeus: niet in elke straat dezelfde bomen, meerdere soorten sortiment toepassen in een gebied in verband met ziektegevoeligheid, etc;
- Toepassen van streekeigen en lokaal geproduceerd plantgoed (zie biodiversiteit);
- Groene ruimte combineren met water: natuurvriendelijke oevers aanleggen, mogelijke aanleg van wadi's in grasvelden om water vertraagd af te voeren;
- Waar mogelijk natuurlijk groen de ruimte geven in de ontwerp zodat verschillende plant- en diersoorten kunnen gedijen;
- Toepassen van plantmaterialen die lang mee gaan en ziekte- en klimaatbestendig zijn;
- Voorkomen van modegevoelige materialen en ontwerpen die maar een beperkte periode bruikbaar zijn.

Beheer:

- Wagenpark (gemeentelijk en externen) energiezuiniger maken door inzet van andere machines (eventueel als voorschrift opnemen bij aanbesteding);
- Groenafval (na snoeien, dunnen, maaien) afvoeren naar biomassacentrale en composteerbedrijf;
- Duurzaamheidscomponent opnemen in nieuwe onderhoudsbestekken en aanlegprojecten;
- Gerichte inzet milieuvriendelijke bestrijdingsmiddelen ten behoeve van natuurbehoud, tenzij dit niet afdoende blijkt voor bestrijden overlast (bv. processierups);
- Bij ecologisch groen enige terughoudendheid wat betreft onderhoud;
- Beperken van uitstoot (uitlaatgasen, CO₂ etc) bij inzet van onderhoudsmachines;
- Evenwicht tussen onderhoudsfrequentie, kosten en kwaliteit. (overbodig of te weinig onderhoud voorkomen)

3.7.4 Veiligheid

Veiligheid heeft een hoge prioriteit in de gemeente en kent vele raakvlakken met de openbare ruimte en het groen in Best. Er is een verdeling te maken in sociale en fysieke veiligheid. Sociale veiligheid heeft betrekking op beleving en gevoel van veiligheid en de sociale interacties tussen mensen. Fysieke veiligheid, waar verkeersveiligheid ook onderdeel van is, betreft de daadwerkelijk kans op fysiek letsel. In het onderstaande worden de aandachtspunten van veiligheid benoemd die betrekking hebben op het groen in de gemeente, opgesplitst in sociale veiligheid enerzijds en fysieke/verkeersveiligheid anderzijds.

Groen en sociale veiligheid:

- Voorkomen van groen dat het zicht op hang-/ verblijfsplekken beperkt ten behoeve van de sociale controle;
- Verblijfsgroen goed bereikbaar maken zodat er sociale interactie kan plaatsvinden;
- Zorgen voor een brede functionaliteit van het betreffende gebruiksgroen zodat er een brede gebruikersgroep gediend wordt en wederzijdse interactie tussen groepen plaatsvindt;
- Creëren van voldoende mogelijkheden voor ontmoeting in gebruiksgroen ter bevordering van sociale interactie en toezicht;
- Voorkomen donkere onoverzichtelijke plekken in verblijfsgroen;
- Betrek buurtbewoners bij beheer en onderhoud van het groen ter bevordering van sociale interactie;
- Voorkom verloedering van groen. Slecht onderhouden groen met veel zwerfafval stimuleert verdere verslechtering en werkt negatief op de beleving van veiligheid.

Groen en fysieke veiligheid/ verkeersveiligheid:

- Voorkomen van groen dat de overzichtelijkheid voor verkeersdeelnemers (kruisingen, oversteekplaatsen) beperkt;
- Voorkomen dat speelplekken in het groen zich nabij gevaarlijke situaties bevinden, zoals gevaarlijk oppervlaktewater en verkeer;
- Voorkomen van giftige planten of planten met scherpe takken en doorns nabij speelspekken;
- Voorkomen van overhangende takken boven rijbanen en fietspaden;
- Voorkomen van natuurlijk afval op wegen en fietspaden die gladheid kunnen veroorzaken;
- Zorgen voor goed zicht op verkeerborden en VRI's, zonder belemmering van takken;
- Zorgen dat boomwortels geen schade aan verharding kan veroorzaken, dit kan voorkomen worden door de bomen de ruim te geven en verharding niet direct naast bomen aan te leggen;
- Zorgen voor goede voorzieningen ter bescherming van de onderhoudsmedewerkers bij werkzaamheden in het groen.

3.8 Duurzaam en efficiënt omgaan met beschikbare middelen

De gemeente kan vanuit oogpunt van efficiency op kosten verschillende methoden inzetten voor een duurzaam en efficiënt groenbeheer. Enerzijds moeten de kosten worden teruggebracht door bijvoorbeeld:

- *Lager beheerniveau* (minder vaak maaien of schoffelen): deze maatregel heeft effect op de beeldkwaliteit maar kan tegelijkertijd een kans bieden voor de ontwikkeling van biodiversiteit en ecologie;
- *Omvorming naar minder intensief groentype* (van heestervak naar gazon): het omvormen levert op lange termijn besparing op, maar vraagt een eenmalige investering, afhankelijk van de bestaande en gewenste categorie groen. Een kostenreductie met een factor 2 of 3 voor de betreffende omvormingen is haalbaar;
- *Inzet van 'zelfbeheer'* (bewoners doen het beheer in hun eigen straat of plantsoen).

Anderzijds kan gezocht worden naar opbrengsten:

- Inkomsten uit verkoop van 'snippergroen' grenzend aan tuinen;
- Actie op illegaal in gebruik genomen gemeentegronden;
- Verkoop van houtopbrengsten (bij kappen en dunnen) en houtsnippers/ compost;
- Sponsoring door bedrijven (een rotonde inrichten en beheren);
- Zoeken naar subsidiemogelijkheden voor bijvoorbeeld ecologisch groen;
- Kosten voor aanvullend onderhoud en herstel verhalen op de veroorzakers.

Verkoop van openbaar Groen

Openbaar groen is een van de basiselementen in een wijk. Vanuit dat perspectief gezien is een kritische opstelling van de gemeente, gericht op het behoud en de betekenis van het openbare groen, gewenst.

Co-financiering/ co-productie

Het ontwikkelen en in stand houden van het groen in de gemeente is een kerntaak van de gemeente. Echter, de openbare ruimte wordt in veel gevallen ook gebruikt voor activiteiten van evenementen (kermis, jaarmarkt etc.), bedrijven (bouwterreinen, opslag, kabels en leidingen) en burgers (sport en spel, opslag bouw materiaal e.d.). Deze activiteiten hebben effect op het groen. Door heldere afspraken te maken in vergunningen of ontheffingen over (tijdelijk) beheer, herstel, kosten e.d. wordt voorkomen dat de extra kosten door de gemeente gedragen worden.

Zelfbeheer is daarnaast voor het groen in de openbare ruimte een mogelijke optie om de kosten voor het groenonderhoud te beperken en de maatschappelijke betrokkenheid te vergroten. Bijvoorbeeld het adopteren van groen (plantsoen, rotonde) of kopen van groen door burgers of bedrijven is kansrijk, mits duidelijke afspraken worden vastgelegd over verantwoordelijkheden en toetsing.

De criteria op basis waarvan in beginsel zou kunnen worden besloten of een perceel als openbaar groen behouden dient te blijven of uitgegevens mag worden, zijn:

- *Stedenbouw*: Het openbaar groen kan van belang zijn voor de beleving van de openbare ruimte en deel uitmaken van het stedenbouwkundige ontwerp (groenstructuur);
- *Ecologie*: Het openbaar groen kan een rol als nestgebied, foerageergebied of verplaatsingsmogelijkheid voor tal van organismen spelen;
- *Aankleding*: Het groen kan van betekenis zijn voor en deel uitmaken van de inrichting van openbare functies zoals rond en bij scholen, sportvoorzieningen en verzorgingscentra;
- *Recreatie*: Het groen kan van betekenis zijn voor recreatie, spelen of natuureducatie;
- *Ondergrondse en bovengrondse infrastructuur*: Het groen ligt onder een hoogspanningsleiding (zone van vijftig meter) of ligt boven een riolering (zone van drie meter (exclusief huisaansluitingen). Voor overige kabels en leidingen is instemming van de exploitanten nodig;
- *Toegankelijkheid voor beheer en calamiteiten*: Het groen kan van betekenis zijn voor een snelle ontsluiting van ruimten voor hulpdiensten;
- *Verkeersveiligheid*: Het groen moet een blijvende garantie op een veilig uitzicht bieden;
- *Sociale veiligheid*: Het groen moet voldoende open blijven, voldoende ruimte bieden voor vluchtbewegingen en langs fiets- en wandelpaden goed en tijdig zicht bieden.

Vervangen van groen

De gemeente heeft budgetten beschikbaar (vervangingsfonds groen) waarmee de gemeente de huidige groene inrichting op peil kan houden en op het eind van de levensduur het groen kan vervangen. Voor de bepaling van de vervangingswaarde zijn de aanlegjaren en tussentijdse projecten/ aanpassingen in beeld. In dit vervangingsfonds zijn daarnaast de aanlegkosten en afschrijvingstermijn opgenomen per wijk. Waar mogelijk worden projecten integraal uitgevoerd (bv. bij rioolvervanging), zodat met minder middelen het zelfde effect wordt bereikt.

Aanpak van incidenten/ calamiteiten

Indien zich incidenten of calamiteiten voordoen, stelt de gemeente alles in het werk deze zo snel mogelijk op te lossen, indien deze de veiligheid acuut in het geding brengen. Echter, wanneer het calamiteiten betreft die bijvoorbeeld slechts beperkt overlast bieden of zelfs kansen bieden voor bijvoorbeeld de biodiversiteit, kan worden besloten hier geen actie op te ondernemen, uiteraard met een geldende motivatie. De kaders uit dit groenbeleidsplan vormen dan de kapstok voor deze argumenten.

4 Uitwerking doelstellingen

4.1 Uitwerkingen doelstellingen gemeente Best

De gemeente heeft doelstellingen gesteld op basis waarvan de gemeente het groen wil behouden en wil verbeteren. Deze doelstellingen vormen het toetsingskader voor ontwikkelingen. In het hoofdstuk groenvisie staan de onderwerpen Inrichting, Beheer & Onderhoud en Gebruik & Beleving uitgewerkt, met daarbij een specifieke visie hoe hiermee om te gaan. Hieronder worden de doelstellingen van de gemeente voorzien van een specifieke uitwerking van deze onderwerpen. De thema's welke in paragraaf 3.7 staan toegelicht, worden daarnaast gekoppeld aan de doelstellingen.

4.1.1 **Doelstelling 1. Sfeer en imago van de gemeente gestalte geven**

Het openbare groen is een van de factoren die de sfeer van de bebouwde leefomgeving en het imago van de gemeente (mede) bepalen. Het draagt immers in belangrijke mate bij aan wat genoemd wordt een "wervend woonmilieu". Het duurzaam instandhouden én het efficiënt beheren en onderhouden van het openbare groen als basisvoorziening in de openbare ruimte is een van de speerpunten van de gemeente Best.

Inrichting:

- Instandhouden waardevol groen: het groene geraamte in de kern, wijken en buitengebied handhaven en indien mogelijk compenseren van maatregelen in de directe omgeving.
- Waardevolle bomenstructuren worden aangevuld tot volledige structuren, waarbij passend plantmateriaal wordt toegepast.
- Duurzame keuzes voor nieuwe (her-) inrichting zoals bewuste keuze ontwerp (beheerbaarheid), plantmateriaal (levensduur, ziektegevoeligheid) en levensvatbaarheid/ grootte van groenvoorzieningen (voorkomen snippergroen).
- Op specifieke plekken wordt gekozen voor een tijdelijke groene inrichting. Hierbij kan zowel gedacht worden aan het groen aankleden van herontwikkel-locaties (bv. na sloop bebouwing) of voor aanleg van groen dat niet tot het eindbeeld uitgroeit (consumptiegroen, bv. i.v.m. aankomende rioolvervangings of op intensief benutte pleinen en percelen).

Beheer en onderhoud:

- Beheer afstemmen op de aanwezige inrichting, zodat ontwerp in stand blijft.
- Overlast en gevaarlijke situatie voorkomen door tijdig controleren en ingrijpen.
- Bewuste keuzes maken in werkzaamheden: duurzaam inzet beschikbare middelen voor beheer en onderhoud.

Gebruik en beleving:

- Veiligheid garanderen: voorkomen onveilige plekken, zowel op gebied van verkeer als sociaal.
- Variatie in typen speelruimte creëren.
- Educatieve waarde van het groen op gerichte plekken (bv. bij scholen) ontwikkelen, in samenspraak met partners (zoals IVN).

4.1.2 **Doelstelling 2. Verbindende factor van groen benadrukken**

(Openbare) groenvoorzieningen zijn geen functie apart, geen losse versiering of restvulling maar vormen een wezenlijk onderdeel van de bebouwde omgeving. Geënt op de landschappelijke structuur en ecologische waarden, kan openbaar groen - in samenhang met sportterreinen, volkstuinten en dergelijke - verband leggen tussen de bebouwde omgeving en het landschap.

Inrichting:

- In de randzones en wijken harde randen voorkomen en wijk en buitengebied integreren door variatie in inrichting en soortkeuze.

- Variatie in habitats creëren in het gebied, waarmee flora en fauna zich kunnen verspreiden en handhaven over een groter gebied. Leefgebieden vormen een keten door het landschap.
- Aanleg 'Groene Vingers' in de wijken: groene gebieden die vanuit het buitengebied de bebouwde kom in wijzen waarmee overgangsgebieden ontstaan tussen dorp en buitengebied.
- Rekening houden met omvang van aanwijsgebieden voor natuurontwikkeling. Indien de locatie te klein of niet geschikt is voor kansrijke ontwikkeling, wordt bewust gekozen voor een andere invulling in kader van duurzame instandhouding.

Beheer en onderhoud:

- Ecologische waarden van de randzones verhogen door toepassen selectief beheer zoals gefaseerd maaien.
- De gemeente informeert en betreft ook overige terreinbeheerders bij het creëren van de verbindingen. De gemeente activeert bijvoorbeeld boeren en particulieren voor instandhouding of de aanleg en het extensief onderhouden van groen.
- Overlast van natuurvriendelijker beheer zoveel mogelijk beperken voor omwonenden/passanten.

Gebruik en beleving:

- Ecologische waarden in samenspraak met bewoners ontwikkelen (ter voorkoming overlast voor de burgers).
- Sport en recreatie integreren met natuurontwikkeling in de randzones (wandelpaden, fietsroutes, visvoorzieningen).
- Onaantrekkelijke plekken worden gericht door een groene omlijsting aan het zicht onttrokken, zodat de groene structuur behouden blijft en versterkt wordt.

4.1.3 Doelstelling 3. Gebruik en waarden van het groen op elkaar afstemmen

De betekenis van groen ligt in de gebruikswaarden, in de belevingswaarden en in de ecologische waarden. Het gebruik van groenvoorzieningen hangt samen met de aard, omvang, inrichting en bereikbaarheid van die voorzieningen vanuit de woningen, scholen, bedrijven en dergelijke. De gebruiksmogelijkheden moeten afgestemd zijn op de behoefte van de bevolking.

Inrichting:

- De functies en waarden van het groen dienen afgestemd te worden op de lokale of (boven-) gemeentelijke behoefte. Hiertoe worden de diverse behoeften gekoppeld aan de waarden die het huidige groen vervult. Hiermee wordt in kaart gebracht welke groenvoorzieningen welk doel dienen, en kan gericht ontwikkeling worden opgezet en keuzes worden gemaakt bij meerdere claims op de beschikbare ruimte.
- Ecologische waarden worden met voorrang ontwikkeld in de gebieden die vanuit het landelijk/provinciaal beleid zijn aangemerkt als ontwikkelgebieden (EHS) of verbindingzones. In deze gebieden worden de overige wensen ingepast indien mogelijk.
- De bereikbaarheid van de gebieden wordt aangepast op de functie. Indien nodig worden extra routes aangelegd of specifieke maatregelen genomen het gebied toegankelijk te maken.

Beheer en onderhoud:

- De onderhoudsniveaus worden in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte vastgesteld. Wanneer deze onderhoudsniveaus onvoldoende blijken, kan een gerichte actie of omvorming naar andere (eenvoudiger te beheren) beheergroepen een oplossing bieden.
- Groen langs randen (beplanting, bermen etc.) wordt intensiever onderhouden teneinde overlast voor gebruikers te voorkomen.

Gebruik en beleving:

- De groene beleving wordt ontwikkeld op de gebieden waar dit gewenst is. Plekken met beperkte groenvoorzieningen in de directe omgeving krijgen hierbij voorrang om het groen toegankelijker te maken.

- De behoeften per wijk verschillen, zodat per wijk een differentiatie in aanpak op kan treden. Deze differentiatie wordt in overleg met de wijken nader uitgewerkt.

4.1.4 Doelstelling 4. Gebruikers te betrekken bij de openbare ruimte

Het is van belang dat de gebruikers het openbare groen als iets "eigens" ervaren en zich er mede verantwoordelijk voor voelen. Betrokkenheid bij de instandhouding van de leefbaarheid van de woonomgeving en bij de voorbereiding, aanleg en onderhoud van deze woonomgeving kan de waarde die het groen al heeft, verder vergroten. Wanneer keuzes gemaakt worden dienen deze op basis van gefundeerde en tijdige onderbouwing te worden uitgevoerd, in samenspraak met de omgeving.

Inrichting:

- Samenspraak met de omgeving over keuzes en inrichting. Waar mogelijk wordt de omgeving actief betrokken bij planvorming, keuzes en uitvoering.
- De gemeente neemt het initiatief om bij planvorming de wijken te betrekken. Vervolgens wordt, afhankelijk van de interesse, samen met de buurt opgetrokken.
- De gemeente toetst initiatieven en concepten aan overig beleid en randvoorwaarden/technische haalbaarheid.

Beheer en onderhoud:

- Mogelijkheden onderzoeken voor participatie en zelfbeheer voor (delen van) de openbare ruimte.
- De gemeente biedt een ondergrens aan kwaliteit aan (zie Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte).

Gebruik en beleving:

- Samen met de buurten en wijken (GOEB) worden plannen gemaakt voor de ontwikkeling van de wijken. Hierin wordt de lokale inbreng van bewoners meegenomen.
- De wijken kunnen in samenspraak met de gemeente een deel van de activiteiten/werkzaamheden overnemen.

4.1.5 Doelstelling 5. Afwegingen maken tussen de waarde van groen en andere claims

Om het beeld van de gemeente Best als een boomrijke en lommerrijke gemeente te behouden en om te zorgen dat er zorgvuldig omgegaan wordt met waardevolle en/of structuurbepalende bomen en om de omgangscodes in relatie met het (straat)beeld en/of het leefklimaat van de wijken in te kunnen vullen, is het noodzakelijk dat er voorwaarden met betrekking tot zowel de boven- als ondergrondse ruimte in beleid worden vastgelegd.

Inrichting:

- De gemeente toetst de diverse beleidsplannen (o.a. wegenbeleid, verlichting, riolering) op de uitspraken welke worden gedaan en welke eisen worden gesteld aan ontwikkelingen. Vanuit deze toetsing wordt een afweging gemaakt voor de keuze op een specifieke locatie of in een specifiek gebied.
- Bij nieuwe ontwikkelingen worden aan het groen meerdere functies toegekend (bv. waterberging en recreatie) zodat het groen een duurzaam karakter krijgt. Dit groen krijgt zowel bovengronds als ondergronds voldoende ruimte.
- De huidige hoeveelheid groen in de kern wordt gehandhaafd en waar mogelijk versterkt.
- De gemeente past compensatie van groen toe, wanneer door (her-)ontwikkeling van locaties de bestaande groenvoorzieningen moeten wijken. Deze compensatie vindt in de directe omgeving plaats en vormt in totaliteit een vergelijkbare massa als het groen dat wijkt.
- Bij nieuwe ontwikkelingen worden minimale afmetingen en plantafstanden toegepast, zodat latere problemen zoveel mogelijk worden voorkomen.

Beheer en onderhoud:

- De huidige groenvoorzieningen worden in stand gehouden en hersteld/ beschermd door tijdig onderhoud. Kleine schades worden hersteld en verouderd groen wordt op vakniveau hersteld/ op niveau gebracht
- Verouderd groen in grotere arealen wordt doelgericht aangepakt, passend binnen de visie op het groenbeheer op de plek.

Gebruik en beleving:

- De mening van burgers wordt meegenomen in planvorming en vormt naast de technische en ruimtelijke mogelijkheden een belangrijke pijler in de afweging.
- Wanneer niet kan worden voldaan aan de wensen en behoeften van de bewoners, wordt met een duidelijke onderbouwing aangegeven welke keuzes worden gemaakt en welke compenserende maatregelen getroffen kunnen worden.

4.2 Vervolgacties

De visie en uitwerking van de doelstellingen leiden tot een nieuw inzicht in de wijze waarop met het groen wordt omgesprongen. Het vastgestelde groenbeleidsplan vormt hiermee een nieuw kader voor de ontwikkelingen. Om het plan in de praktijk te brengen, zijn de volgende vervolgacties noodzakelijk:

Beleid toetsen aan nieuwe ambities in projectverband

De huidige beleidsdocumenten van de gemeente en andere overheden (zie hoofdstuk 2) overlapt gedeeltelijk met de uitspraken in dit groenbeleidsplan. Voor nieuwe ontwikkelingen betekent dit dat er op projectniveau een toets plaats vindt op al het relevant beleid en niet enkel het groenbeleidsplan. Hiermee ontstaat een compleet beeld van de relevante afspraken, doelstellingen en afwegingen. Op projectniveau worden vervolgens knopen doorgehakt.

Nieuwe projecten/ beleid toetsen aan groenbeleidsplan

De nieuwe projecten en nieuwe uitwerkingen van beleid worden getoetst aan het groenbeleidsplan.

Uitwerkingsplannen maken voor specifieke onderwerpen/ gebieden/ wijken

De uitgangspunten voor het nieuwe groenbeleid zijn vastgelegd in dit groenbeleidsplan. Voor specifieke thema's zoals de boomstructuren, groenstructuur in de wijken, het betrekken van burgers in de wijken etc., worden indien deze situatie zich voordoet uitwerkingsplannen gemaakt. Deze plannen borduren voort op dit groenbeleidsplan en andere beleidsplannen/ structuurplannen. Te denken valt hierbij aan de inventarisatie van de monumentale en waardevolle bomen en bomenrijen voor het wijzigen van de vergunningsplicht voor bomen, of voor plannen in het kader van wijkreconstructies.

Communiceren over keuzes

De keuzes welke voortvloeien uit dit groenbeleidsplan en de latere uitwerkingsplannen worden gecommuniceerd met de betrokken actoren, zoals:

- Ambtenaren gemeente Best;
- Betrokken externe partijen zoals projectontwikkelaars en aannemers;
- Bewonersorganisaties (GOEB) en individuele bewoners;
- Publieke partners in de openbare ruimte zoals Waterschap en Provincie;
- Belangengroepen/ partners zoals ZLTO, IVN, Stichting Brabants Landschap e.d.

Bijlage 1: Enquête Openbare Ruimte

De gemeente hecht veel waarde aan een veilige en prettige leefomgeving voor haar inwoners. Het beheren van deze leefomgeving is hierbij van groot belang. In opdracht van de gemeente stelt ingenieursbureau Oranjewoud een beeldkwaliteitsplan op voor de openbare ruimte. Hierin staat beschreven welk onderhoudsniveau de komende jaren nagestreefd wordt, passend binnen het budget dat de gemeente in 2013 en de jaren erna beschikbaar heeft. Hierbij staat niet de inrichting maar de manier waarop de huidige openbare ruimte schoon, heel en netjes gehouden wordt centraal. Enkele voorbeelden: het verwijderen van zwerfvuil, het vegen van straten en pleinen, het verwijderen van onkruid, snoeien van beplanting, maaien van de gazons en het herstellen van verzakte trottoirs. Naast het opstellen van het beeldkwaliteitsplan, actualiseert de gemeente het groenbeleidsplan. Dit document beschrijft hoe de gemeente het groen wil ontwikkelen en welke maatregelen nodig zijn om dat te bereiken. Het groenbeleidsplan geeft bijvoorbeeld aan welke acties nodig zijn om de biodiversiteit te verhogen, het groen in de kern op een duurzame manier te handhaven en de groene uitstraling van het buitengebied te behouden en verder te ontwikkelen.

De mening van u als inwoner is heel belangrijk. Met deze enquête vragen we daarom uw mening over het beheer en onderhoud van uw leefomgeving en het groenbeleid van de gemeente. Deze gegevens worden gebruikt bij het opstellen van het kwaliteitsplan en het groenbeleidsplan.

Het invullen van de vragenlijst duurt maximaal 10 minuten. Deelname is anoniem en mogelijk tot 27 augustus 2012. Wij vragen u om alleen uw postcode in te vullen zodat we ook weten op welke wijk/straat de antwoorden betrekking hebben.

1. Wat vindt u van het onderhoud van de openbare ruimte in uw wijk? (Welk rapportcijfer van 1 t/m 10 zou u hiervoor geven? (kruis per onderdeel één cijfer aan, 1=laagst en 10=hoogst)

	gemiddelde scores:
a kwaliteit van de bomen en plantsoenen	6.5
b kwaliteit van de grasvelden	6.5
c kwaliteit van de wegen en fietspaden	6.6
d kwaliteit van de voetpaden en pleinen	6.3
e bijhouden van onkruid op wegen, paden en stoep	5.2
f opruimen van zwerfafval op straat	6,2
g verwijderen van graffiti en beplakking op muren, banken, etc.	6.1
h onderhoudsniveau speeltoestellen	6.7
i onderhoudsniveau straatverlichting	7.2
j onderhoudsniveau afvalbakken en banken	6.4

2. Welk gebied binnen de gemeente vindt u het belangrijkste wat betreft het schoon, heel en netjes houden? (1e prioriteit) (u kunt 1 optie invullen)

	percentage van respondenten:
a het centrum ☐	25%
b de woonwijken ☐	70%
c de doorgaande wegen ☐	2%
d de bedrijventerreinen ☐	0%
e het buitengebied ☐	2%

3. Welke gebied binnen de gemeente vindt u het op één na belangrijks wat betreft het schoon, heel en netjes houden? (2e prioriteit) (u kunt 1 optie invullen)

	percentage van respondenten:
a het centrum ☐	54%
b de woonwijken ☐	20%
c de doorgaande wegen ☐	15%

- d de bedrijventerreinen 2%
- e het buitengebied 9%

4. Welk onderdeel van de openbare ruimte moet volgens u de meeste aandacht krijgen? (u kunt 1 optie invullen)

	percentage van respondenten:
a groenvoorzieningen (bomen, plantsoenen, grasvelden)	21%
b wegen en fiets-/ voetpaden	23%
c straatmeubilair (speeltoestellen, bankjes, straatverlichting, afvalbakken)	2%
d algehele verzorging (onkruid, zwerfafval, hondenpoep, graffiti)	54%

5. Als u het mocht bepalen, aan welk thema zou u dan het meeste geld uitgeven? (u kunt 1 optie invullen)

	percentage van respondenten:
a een groene leefomgeving (aanwezigheid van groen in de wijk)	☐ 14%
b verkeersveiligheid	☐ 6%
c sociale veiligheid (voelt u zich op uw gemak op straat)	☐ 23%
d een schone en nette leefomgeving	☐ 41%
e kindvriendelijkheid (aanwezigheid van veilige speelvoorzieningen)	☐ 2%
f toegankelijkheid voor mindervaliden (mensen die slecht ter been zijn)	☐ 2%
g flora en fauna; ruimte voor natuurontwikkeling in uw omgeving	☐ 11%

6. Als u het mocht bepalen, aan welk thema zou u dan het minste geld uitgeven? (u kunt 1 optie invullen)

	percentage van respondenten:
a een groene leefomgeving (aanwezigheid van groen in de wijk)	☐ 2%
b verkeersveiligheid	☐ 3%
c sociale veiligheid (voelt u zich op uw gemak op straat)	☐ 11%
d een schone en nette leefomgeving	☐ 6%
e kindvriendelijkheid (aanwezigheid van speelvoorzieningen)	☐ 19%
f toegankelijkheid voor mindervaliden (mensen die slecht ter been zijn)	☐ 9%
g flora en fauna; ruimte voor natuurontwikkeling in uw omgeving	☐ 50%

7. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? kruis bij iedere stelling aan of u het eens of oneens bent of geen mening heeft.

	eens	oneens	geen mening
a de gemeente mag onderhoud van openbare ruimte (deels) overdragen aan burgers en bedrijven.	☐ 47%	☐ 46%	☐ 7%
b kleine onrendabele stukjes groen (snippergroen) mogen worden verkocht of verwijderd	☐ 75%	☐ 21%	☐ 4%
c liever een verzorgde omgeving dan meer ruimte voor de natuur	☐ 63%	☐ 30%	☐ 7%
d Het groen in de gemeente moet behouden blijven en worden versterkt	☐ 87%	☐ 6%	☐ 7%
e in het buitengebied (buiten de bebouwde kom) mag de natuur zijn gang gaan (minder ingrijpen)	☐ 80%	☐ 15%	☐ 5%
f groen dat duur is in het onderhoud mag worden vervangen voor goedkoper te onderhouden groen	☐ 76%	☐ 22%	☐ 2%
g ruimte voor en ontwikkeling van natuur is belangrijker dan economische belangen	☐ 43%	☐ 40%	☐ 17%
h gezons hoeven niet altijd kort gemaaid te zijn	☐ 57%	☐ 40%	☐ 3%

i	het onderhoud moet op een milieuvriendelijke manier gebeuren, ook al zijn de kosten hoger	49%	40%	11%
j	bomen moeten altijd behouden blijven, ongeacht de kosten.	30%	63%	7%
k	dieren en planten die van nature in woonwijken thuishoren moeten kost wat kost behouden blijven	41%	44%	15%

8. vul hier uw postcode in:
(4 cijfers en 2 letters)

9. Op- of aanmerkingen? noteer ze hier onder: (max. 100 woorden)

Bedankt voor uw medewerking

Wij stellen uw mening op prijs. De resultaten en reacties van deze enquête worden in de besluitvorming gebruikt. Zodra de plannen worden vastgesteld leest u hierover in Best Informatief en op de website van de gemeente.

Voor vragen kunt u op kantooruren terecht bij één van onze contactpersonen:

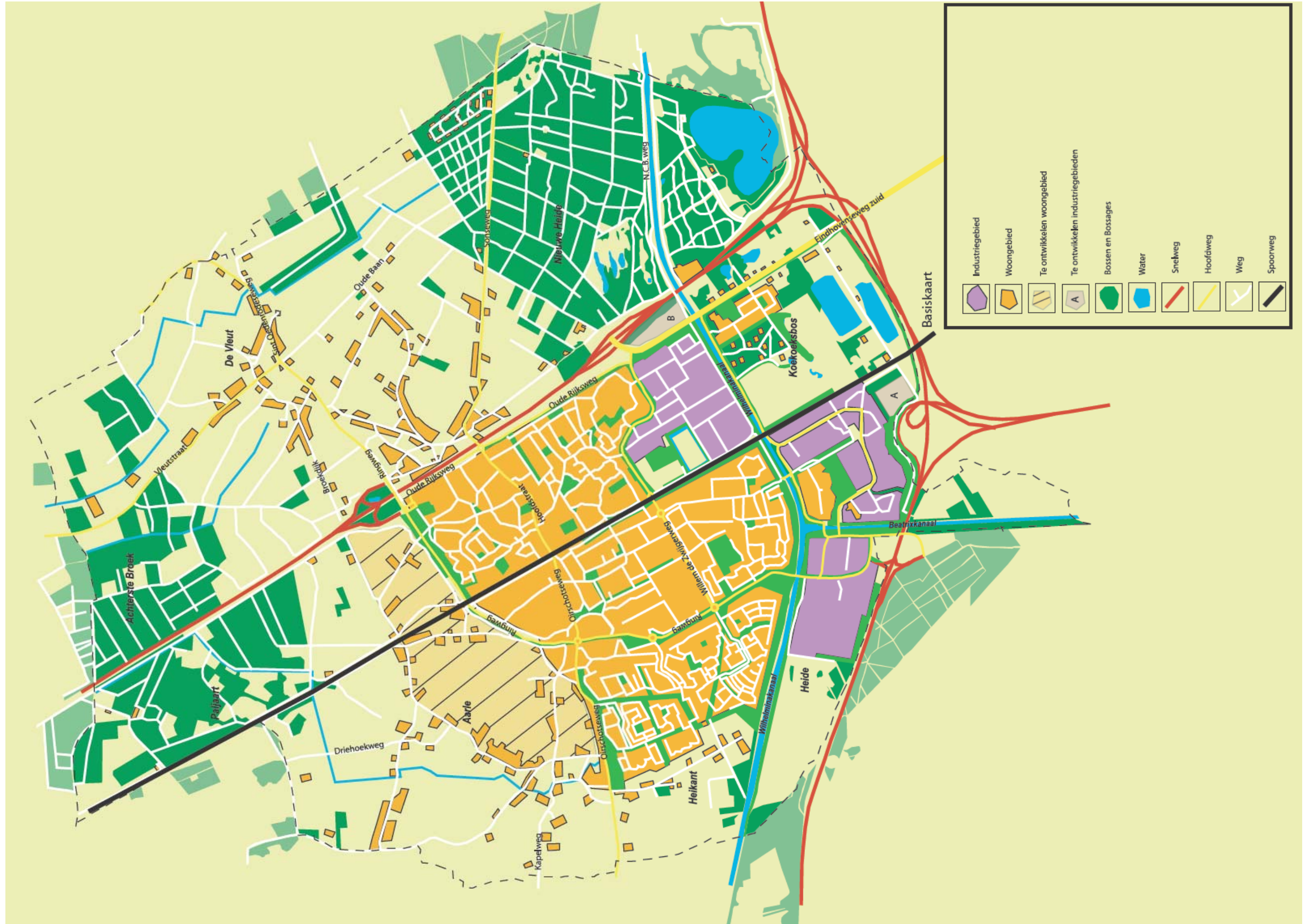
tot en met 17 augustus:

Wim van der Wielen
mail: w.vander.wielen@gembest.nl
tel: 0499-360424

na 17 augustus:

Giel van den Aker
mail: g.vanden.aker@gembest.nl
tel: 0499-260359

Bijlage 2: Kaart Groenstructuur

Bijlage 3: Kaart Boomstructuur

